

Revizija aktivnosti upravljanja katastrofama

Martinčević, Dijana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:481527>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija

REVIZIJA AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA

Diplomski rad

Student: Dijana Martinčević

JMBAG: 0067582317

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer

Zagreb, rujan 2023.

Ekonomski fakultet
Integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija

REVIZIJA AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA
AUDIT OF DISASTER MANAGEMENT ACTIVITIES

Diplomski rad

Dijana Martinčević, 0067582317

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer

Zagreb, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog izvora te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Dijana Martićević

(vlastoručni potpis studenta)

Zagreb, 22.09.2023.

(mjesto i datum)

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Upravljanje katastrofama sve više postaje aktualnija tema pa se tako vrhovne revizijske institucije sve više bave tim područjem i načinom kako revidirati aktivnosti upravljanja katastrofama. Razvijene su brojne smjernice koje se bave određenim područjima u upravljanju katastrofama, no trenutno aktualna smjernica razvijena od strane Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (engl. INTOSAI) nastupila je na snagu 2020. godine. U smjernici se definiraju ciljevi i djelokrug revizije aktivnosti upravljanja katastrofama kojih se trebaju pridržavati ukoliko će revidirati takve aktivnosti. Postoje tri vrste aktivnosti koje se mogu revidirati, a to najbolje prikazuje ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama gdje je podjela na aktivnosti prije katastrofe, aktivnosti za vrijeme katastrofe i aktivnosti nakon katastrofe. Smjernica 5330 također daje detaljan prikaz procesa revizije aktivnosti upravljanja katastrofama od planiranja revizije pa sve do praćenja postupanja s rezultatima, što je i cilj rada, detaljnije prikazati aktivnosti koje su poduzimaju prije i nakon katastrofe i cjelokupni proces revizije istih katastrofa. U izradi rada su korišteni izvori stručne literature poput izvješća vrhovnih revizijskih institucija, smjernica i vodiča izdanih od strane vrhovnih revizijskih institucija, stručnih članaka i dokumenata s internetskih stranica koji su vezani za područje upravljanja katastrofama i revizije isto područje. Analizirano je istraživanje izdano od strane EUROSAI radne skupine te pri čemu su izneseni zaključci o tome koliko pojedine vrhovne revizijske institucije ulažu u upravljanje aktivnostima vezanima za katastrofe te koliko pridaju na značaju revizijama koje se provode u svrhu upravljanja katastrofama. Također su analizirane odabrana izvješća financijske revizije, revizije učinkovitosti i revizije usklađenosti kod kojih su iznijeti zaključci o tome na što su se vrhovne revizijske institucije fokusirale prilikom revizije te koji su bili propusti u provedenoj reviziji i što zahtijeva daljnje poboljšanje.

Ključne riječi: katastrofe, upravljanje katastrofama, revizija aktivnosti, vrhovne revizijske institucije, javni sektor

ABSTRACT AND KEY WORDS

Disaster management is becoming more and more a topical issue, so supreme audit institutions are increasingly dealing with this area and how to audit disaster management activities. Numerous guidelines have been developed that deal with certain areas in disaster management, but the current guideline developed by the International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) entered into force in 2020. The guideline defines the goals and scope of the audit of disaster management activities that should be followed if such activities are to be audited. There are three types of activities that can be audited, and this best represents the disaster management activity cycle where it is divided into pre-disaster activities, disaster-time activities and post-disaster activities. Guideline 5330 also provides a detailed description of the audit process of disaster management activities, from audit planning to monitoring the handling of the results, which is the aim of the work, to show in more detail the activities undertaken before and after the disaster and the overall audit process of the same disasters. In the preparation of the work, sources of professional literature were used, such as reports of supreme audit institutions, guidelines and guides issued by supreme audit institutions, professional articles and documents from websites related to the field of disaster management and auditing the same field. The research issued by the EUROSAI working group was analyzed and conclusions were drawn on how much individual supreme audit institutions invest in the management of activities related to disasters and how much importance they give to audits carried out for the purpose of disaster management. Selected reports of financial audits, efficiency audits and compliance audits were also analysed, where conclusions were drawn on what the supreme audit institutions focused on during the audit and what were the shortcomings in the audit conducted and what requires further improvement.

Key words: disasters, disaster management, audit of the activities, supreme audit institutions, public sector

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i ciljevi rada	1
1.2. Metode istraživanja i izvori podataka	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. ULOGA VRHOVNIH REVIZIJSKIH INSTITUCIJA U PROVEDBI REVIZIJE AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA	3
2.1. Značaj i obilježja vrhovnih revizijskih institucija	3
2.2. Ciljevi revizije aktivnosti upravljanja katastrofama	7
2.3. Djelokrug revizije aktivnosti upravljanja katastrofama	9
2.4. Ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama	10
3. PROCES REVIZIJE AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA	15
3.1. Planiranje revizije.....	16
3.2. Provođenje revizije	22
3.3. Izveščivanje rezultata revizije	23
3.4. Praćenje postupanja s rezultatima	27
4. Analiza rezultata EUROSAI istraživanja o reviziji sredstava dodijeljenih aktivnostima upravljanju katastrofama.....	28
4.1. Opće informacije o EUROSAI istraživanju	28
4.2. Aktivnosti najvišeg prioriteta prema odgovorima sudionika EUROSAI istraživanja	33
4.3. Rezultati provedenog EUROSAI istraživanja	37
5. Primjeri revizije aktivnosti upravljanja katastrofama sukladno vrsti revizije	38
5.1. Financijska revizija oporavka i obnove nakon Wenchuan potresa u Kini	38
5.2. Revizija učinkovitosti pomoći u slučaju nakon katastrofe uragana Katrina u SAD-u.....	40
5.3. Revizija usklađenosti izvanrednih slučajeva, sanacije i obnove provedena od strane Odbora za reviziju Republike Indonezije	41
6. ZAKLJUČAK	44
POPIS LITERATURE	47
POPIS SLIKA.....	50
POPIS TABLICA	51
ŽIVOTOPIS	52

1. UVOD

1.1. Predmet i ciljevi rada

Katastrofe su pojave s kojima se svijet suočava od svoga postanka. Mogu se razlikovati po vremenu i mjestu nastanka, trajanju, intenzitetu, uzroku nastanka i sl. Osim prirodnim putem, često su uzrokovane i od strane ljudi ili mogu nastati kao kombinacija dvaju navedenih uzroka. Posljedice koje nastanu pojavom katastrofe u određenom području se razlikuju od blagih do katastrofalnih gdje često imaju negativan utjecaj na život stanovnika koji žive u području pogođenom katastrofom. U zadnje vrijeme katastrofe diljem svijeta su sve češći i aktualniji događaji te je zbog toga potrebno i aktivnije se baviti načinima kako spriječiti katastrofu ako je moguće te kako pomoći stanovništvu koje je pogođeno katastrofom.

Ključno pitanje koje se postavlja ovdje je kontroliraju li se aktivnosti koje se provode prije, za vrijeme i nakon katastrofe. Odgovor je potvrđan jer postoje smjernice za reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama koje su razvijene od strane Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (engl. INTOSAI). Međutim, navedene smjernice nisu obvezne za korištenje od strane vrhovnih revizijskih institucija koji primjenjuje INTOSAI standarde, što dovodi do toga kako učestalost revidiranja aktivnosti upravljanja katastrofama ovisi o samim vrhovnim revizijskim institucijama pojedine države.

Predmet rada je predstaviti reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama kroz ulogu vrhovnih revizijskih institucija u provedbi same revizije. Cilj rada je detaljnije prikazati aktivnosti koje su poduzimaju prije i nakon katastrofe i cjelokupni proces revizije istih katastrofa, tj. faze same revizije. U prikazivanju aktivnosti će se pobliže koristiti i analize slučajeva koje daju konkretne primjere na koji način su se revidirale određene aktivnosti.

1.2. Metode istraživanja i izvori podataka

Prilikom obrade teme rada korištene su e-publikacije, knjiga, relevantni zakoni, znanstveni članci te znanstvena i stručna literatura koja se odnosi na temu rada. Znanstveni i stručni radovi su se

pretraživali preko Google Znalca, alata za pretraživanje akademske literature te baze podataka kao što su je ProQuest. E-publikacije su se pretraživale preko službenih stranica strukovnih vrhovnih revizijskih institucija, točnije INTOSAI, EUROSAI i AFROSAI službenih stranica. Područje istraživanja rada je revizija aktivnosti upravljanja katastrofama. Koristile su se deskriptivna metoda i metoda analize kao metode istraživanja. Analizirali su se rezultati istraživanja EUROSAI radne skupine te izvješće financijske revizije oporavka i obnove nakon Wenchuan potresa u Kini, izvješće revizije učinkovitosti pomoći u slučaju nakon katastrofe uragana Katrina u SAD-u i izvješća revizije usklađenosti izvanrednih slučajeva sanacije i obnove provedena od strane Odbora za reviziju Republike Indonezije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Strukturu rada čini šest poglavlja: uvod, središnji dio rada koji je podijeljen na četiri poglavlja i zaključak. U uvodu se navodi predmet i cilj rada, metode istraživanja i izvori podataka te sadržaj i struktura rada. Središnji dio rada čini četiri poglavlja u kojima se u prva dva poglavlja razrađuje teorija. U drugom poglavlju „Uloga vrhovnih revizijskih institucija u provedbi revizije aktivnosti upravljanja katastrofama“ pobliže se prikazuje značaj i obilježja vrhovnih revizijskih institucija, navode se ciljevi i djelokrug revizije aktivnosti upravljanja katastrofama te se opisuje ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama. U trećem poglavlju „Proces revizije aktivnosti upravljanja katastrofama“ se detaljnije prikazuje i objašnjava sami proces revizije. Četvrto poglavlje „Analiza rezultata EUROSAI istraživanja o reviziji sredstava dodijeljenih aktivnostima upravljanju katastrofama“ prikazuje istraživanje koje se provodilo među četrnaest članica EUROSAI regionalne udruge. Peto poglavlje „Primjeri revizije aktivnosti upravljanja katastrofama sukladno vrsti revizije“ prikazuje konkretne primjere financijske revizije, revizije učinkovitosti i revizije usklađenosti. Šesto poglavlje je zaključak gdje se ukratko iznosi sinteza cijeloga rada te se objašnjavaju zaključci rada.

2. ULOGA VRHOVNIH REVIZIJSKIH INSTITUCIJA U PROVEDBI REVIZIJE AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA

2.1. Značaj i obilježja vrhovnih revizijskih institucija

Prema smjernici 5330 – Smjernice za reviziju upravljanja katastrofama koja je donesena 2020. godine od strane Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (engl. INTOSAI), definicija katastrofe je: *„Ozbiljan poremećaj funkcioniranja zajednice ili društva na bilo kojoj razini zbog opasnih događaja u interakciji s uvjetima izloženosti, ranjivosti i kapaciteta, što dovodi do jednog ili više posljedica: ljudskog, materijalnog, ekonomskog gubitka i gubitke i utjecaje na okoliš. Učinak katastrofe može biti trenutni i lokaliziran, ali je često raširen i može trajati dulje vrijeme. Učinak može testirati ili premašiti kapacitet zajednice ili društva da se nosi s vlastitim resursima i stoga može zahtijevati pomoć vanjskih izvora, koji bi mogli uključivati susjedne jurisdikcije ili one na nacionalnoj ili međunarodnoj razini“.* (INTOSAI, 2020.)

Bitno je razlikovati uzrok katastrofa. Osim prirodnog uzroka, a najbolji primjer za to su potresi, tsunamiji, poplave, vulkanske erupcije, itd., katastrofe također mogu biti uzrokovane od strane čovjeka, kao npr. neprimjereni građevinski standardi za područja sklona potresima ili nuklearnim nesrećama. Kombinacija dvaju navedenih uzroka isto može dovesti do katastrofe, a primjer takve je pandemija. Prema brzini pojave, mogu se pojaviti iznenada kao npr. potres ili se mogu razvijati polagano, kao npr. suša. Danas se smatra kako je više od 90 posto prirodnih opasnosti povezano s klimom, a klimatske promjene i intenzivnije vrijeme su ključni pokretač rizika i sve veće neizvjesnosti u pitanju pojave katastrofe. (INTOSAI, 2020.)

Katastrofe su oduvijek bile prisutne u ljudskoj povijesti. Razne katastrofe koje su se pojavljivale u prošlosti su na određeni način pružile lekciju za katastrofe koje će se dogoditi u budućnosti. Njihova pojava uzrokuje ogromnu štetu na imovini i resursima te gubitke života. Današnje društvo je više ranjivo na katastrofe i to je dodatno pogoršano pojedinim problemima, kao što su klimatske promjene, brza degradacija okoliša, siromaštvo, nedostatak sigurnosnih mreža i sl. Brojke također ukazuju na visoku razinu negativnih posljedica katastrofa te su se gubitci od katastrofa su se drastično povećali. Kao što to navodi izvještaj Svjetske banke, u 1980-im godinama, gubitci su iznosili oko 50 milijardi dolara po godini, dok u prošlom desetljeću su iznosili oko 200 milijardi dolara po godini. Prema IPCC SREX izvještaju,

katastrofe od prirodnih opasnosti su pogodile 4.4 milijarde ljudi, život je izgubilo 1.3 milijuna ljudi te je uzrokovano 2.3 trilijuna dolara ekonomskih gubitaka. Navedene brojke će se samo pogoršati do 2030. godine ako se ne naprave značajna investiranja za pripremu i otpornost na buduće katastrofe. S druge strane, pojave katastrofe su primjer kako nepovoljni i negativni događaji mogu pozitivno utjecati na jačanje zajedništva i povezivanja ljudi kada je potrebno osigurati potrepštine za ljude koji žive na visokorizičnim područjima kako bi smanjili rizik od katastrofe i pripremili se za te katastrofe. (INTOSAI, 2018.)

Potreba za pomoć u slučaju katastrofa je tijekom godina sve više rasla i rast će u doglednoj budućnosti te je sukladno tome bilo potrebno i razvijati sustav koji će omogućiti pravovremenu pomoć. Za ostvarenje takve pomoći, potrebno je sudjelovanje cijele zajednice, od državnog sektora, nevladinih organizacija i industrije do pojedinačnih ljudi iz razloga što katastrofe imaju utjecaj na aspekte cijele zajednice. Upravljanje katastrofama je kontinuirani zadatak čitave zajednice koji uključuje različite strategije, programe i aktivnosti.

Iz svega navedenoga, katastrofe imaju popriličan utjecaj ljudski, ekološki i ekonomski utjecaj. Slijedom toga, značajni iznosi su potrošeni na humanitarnu pomoć i oporavak ljudi koji su pogođeni nepovoljnim događajem. Uz to, značajni su troškovi ponovne izgradnje i obnove infrastrukture i javnih objekata. Nadalje, značajni iznosi se također troše na aktivnosti koje su usmjerene smanjenju rizika od katastrofa za koje se procjenjuje da su vrlo isplativi. Troškovi koji su povezani s katastrofama je potrebno revidirati. U tome značajnu ulogu imaju vrhovne revizijske institucije. S njihove strane potrebno je osigurati odgovornost i transparentnost u načinu upravljanja katastrofama. Tri su vrste aktivnosti pomoću kojih se upravlja katastrofama: aktivnosti koje se provode prije katastrofe, aktivnosti koje se provode kada katastrofa nastupi i aktivnosti koje se provode nakon katastrofe. To može uključivati podizanje svijesti o pitanjima vezanima za katastrofe; procjena troškovne učinkovitosti akcije smanjenja rizika i revizije pomoći i obnove nakon katastrofe u uvjetima kada kontrole ne rade, standardne operativne procedure nisu uspostavljene i kada su institucionalni mehanizmi slabi. (INTOSAI, 2020.)

Izazovi upravljanja u 21. stoljeću postavili su velike zahtjeve pred vrhovne revizijske institucije da istovremeno imaju ulogu odgovorne institucije i da budu izvor poboljšanja upravljanja. Vrhovne revizijske institucije moraju biti svjesne uloge koju jesu ili bi mogle imati i biti

spremnosti ispuniti tu ulogu strateškim planiranjem, učinkovitim upravljanjem resursa i osiguravanjem kvalitete i pravodobnosti svoga rada. (OECD, 2016.)

Kako bi vrhovne revizijske institucije na pravovaljan, odgovaran i transparentan način mogle obavljati reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama, INTOSAI je razvio smjernicu 5330 koja se bavi tim područjem. Razvoj smjernice 5330 započeo je 11. veljače 2019. godine kada je izdan prijedlog projekta od strane radne grupe koja se bavila pitanjem revizije aktivnosti upravljanja katastrofama. Cilj projekta je bio osigurati smjernice koje će koristiti vrhovne revizijske institucije koje bi olakšale provedbu revizije aktivnosti upravljanja katastrofama i omogućile izradu kvalitetnih revizijskih izvješća. Smjernice su bile razvijene na temelju revizijskih načela iz ISSAI 100. ISSAI 100 obuhvaćaju temeljna načela revizije javnog sektora. Prijedlog projekta je sadržavao sve bitne činjenice od obrazloženja zašto je potreban projekt, opisa kategorija revizije ili drugih angažmana koji će biti obuhvaćeni novom smjernicom do potencijalnih izazova u provedbi nove smjernice. (INTOSAI, 2019.)

Nakon prijedloga projekta je slijedila priprema za izlaganje nacrt smjernice. Izlaganje nacrt smjernice je dokument koji sadrži uvod u smjernicu, zatim ciljeve smjernice, opseg smjernice odnosno koje sve faze revizije obuhvaća smjernica, opis ciklusa upravljanja katastrofama i naposljetku prikaz procesa revizije aktivnosti upravljanja katastrofama. (INTOSAI, 2020.)

Uz izlaganje nacrt, objavljeno je i objašnjenje memoranduma gdje se navodi mogućnost slanja komentara i preporuka za poboljšanje nacrt smjernice od strane vrhovnih revizijskih institucija i drugih tijela unutar INTOSAI-a. Pitanja koja su se postavila su pruža li predložena smjernica koristan i relevantan materijal s uputama, zatim postoje li druga važna pitanja kod upravljanja katastrofama koja se smatraju korisnima, a koja bi mogla biti uključena u predloženu smjernicu te pruža li smjernica dovoljnu osnovu za obavljanje revizije učinkovitosti i revizije usklađenosti. (INTOSAI, 2020.)

Otpočelo je razdoblje primanja i analiziranja komentara i prijedloga za nacrt smjernice. Komentari i prijedlozi su zaprimljeni od raznih država, a neke od njih su Bahrein, Bugarska, Francuska, Ekvador. Svi su komentari objavljeni i dostupni na službenoj stranici Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija. (INTOSAI, 2020.)

Naposljetku, konačna verzija smjernice 5330 je odobrena od strane FIPP-a (The Forum for INTOSAI Professional Pronouncements) u listopadu 2020. godine. FIPP je došao do zaključka

kako je nacrt za smjernicu razvijen od strane radne skupine ispunio svrhu projekta te kako može biti objavljen javnosti. (INTOSAI, 2020.)

No međutim, važno je istaknuti kako razvoj smjernice 5330 nije jedina smjernica koja se bavila područjem katastrofe. Prije njenog razvoja, u upotrebi su bile smjernice 5500, 5510, 5520, 5530, 5540 i INTOSAI GOV 9250. Istaknut će se smjernice 5510 i 5520. Smjernica 5510 se bavila područjem revizije smanjenja rizika od katastrofa. Razvoj smjernice je započeo 1995. godine u Kairu, a završen u listopadu 2001. godine. Cilj smjernice je bio pružiti vrhovnim revizijskim institucijama osnovu za razumijevanje revizije zaštite okoliša. Osim toga, smjernica se bavila pojmom katastrofe, upravljanjem katastrofama i smanjenjem rizika od katastrofa. Zatim je prikazivala reviziju smanjenja rizika od katastrofa, točnije koji se mogu javiti problemi za vrhovne revizijske institucije prilikom obavljanja revizije, iskustvo koje je podijeljeno o provedenoj reviziji, vrste revizije, procjenu revizijskog okruženja te planiranje i izvršavanje revizija. U posljednjem dijelu nudila se osnova za program revizije poput identifikacije karakteristika katastrofa, specificiranja i razumijevanja nacionalne strategije i akcijskih planova, procjene primjerenosti koordinacije, procjene alata za upravljanje katastrofama i sustava ranog upozoravanja i sl. (INTOSAI, 2001.)

S druge strane, smjernica 5330 se bavila revizijom pomoći u slučaju katastrofe. Ova smjernica konkretno pokriva hitne aktivnosti koje počinju odmah nakon pojave katastrofa i bave se spašavanjem života, ublažavanjem patnje, zaštitom ljudi, smanjenjem utjecaja katastrofe te dugoročnije aktivnosti koje se odnose na obnovu zajednice i vraćanje normalnog života. Ove aktivnosti također uključuju oporavak, pomoć, rehabilitaciju i rekonstrukciju. U smjernici se detaljnije prikazuju pojam katastrofe i upravljanja katastrofom; zatim pomoć u slučaju katastrofa, točnije koje su uloge i odgovornosti, značajke pomoći povezane s katastrofama koje će revizor razmotriti te koji su čimbenici rizika za različite aktivnosti pomoći povezane s katastrofama i naposljetku, smjernica daje primjere dobre prakse u reviziji pomoći u slučaju katastrofe. (INTOSAI, 2001.)

Može se uočiti kako je područje katastrofa, upravljanje katastrofama te ublažavanje posljedica katastrofa bilo jedno od bitnih tema i još je uvijek jedna od glavnih za vrhovnu revizijsku organizaciju kao što je INTOSAI. Dokaz tome su i navedene smjernice koje su razvijene kao upute koje koriste vrhovne revizijske institucije tijekom svojih provedenih revizija, a koje se tiču takvog područja. Postojanje brojnih smjernica rezultiralo je kreiranjem

jedne jedinstvene smjernice koja obuhvaća sve stavke, a koja od 2020. godine služi kao vodič vrhovnim revizijskim institucijama prilikom revizije aktivnosti upravljanja katastrofama.

Osim navedene smjernice, u primjeni su relevantni zakoni u okviru nacionalnog zakonodavstva pojedine države. Istaknut će se dva zakona na snazi u Hrvatskoj, a koja su relevantna za područje upravljanja katastrofama. Jedan od njih je Zakon o sustavu civilne zaštite koji je zamijenio dotadašnji Zakon o zaštiti i spašavanju 31. srpnja 2015. godine. Zakonom o sustavu civilne zaštite se uređuje sustav i djelovanje civilne zaštite; prava i obveze tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne samouprave, pravnih i fizičkih osoba; osposobljavanje za potrebe sustava civilne zaštite; financiranje civilne zaštite; upravni i inspeksijski nadzor nad provedbom ovog Zakona i druga pitanja koja su važna za sustav civilne zaštite. Zadatak sustava civilne zaštite je djelovati preventivno putem raznih aktivnosti i mjera s ciljem smanjenja rizika od katastrofe te zaštite i spašavanja građana, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša na teritoriju RH od posljedica prirodnih, tehničko-tehnoloških velikih nesreća i katastrofa, otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja. (Zakon o sustavu civilne zaštite, 2023.)

Drugi relevantan zakon u RH koji je na snazi od 15. veljače 2019. godine je Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama. Ovim se zakonom uređuju sudjelovanje civilnih stručnjaka RH u međunarodnim misijama i operacijama, postupak njihova odabira i priprema, način uređenja njihovih prava i obveza te druga pitanja od važnosti u ovom području. Civilni stručnjaci sudjeluju u međunarodnim misijama i operacijama onih organizacija čijih je RH članica ili sudionica. Neke od aktivnosti su: sprječavanje sukoba i odgovore na krize; uspostava, izgradnja i održavanje mira; zajedničke operacije razoružanja, pružanje razvojne i humanitarne pomoći, izgradnja sposobnosti odgovora na krize, itd. (Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama, 2019.)

2.2. Ciljevi revizije aktivnosti upravljanja katastrofama

Prema razvijenoj INTOSAI smjernici 5330 koja se bavi područjem revizije aktivnosti upravljanja katastrofama, glavni cilj je služiti kao „vodič“ vrhovnim revizijskim institucijama

prilikom provođenja revizije. Osnovna revizijska načela koja su predstavljena u ISSAI 100 su primijenjena u svim fazama revizije učinkovitosti i revizije usklađenosti u svrhu izrade kvalitetnih revizijskih izvješća. Financijska revizija se spominje u kontekstu s određenim rizikom koji se odnosi na reviziju financijskih izvještaja subjekata pogođenih katastrofom. Osim glavnog cilja, smjernica također pomaže vrhovnim revizijskim institucijama u procjeni je li aktivnosti prije katastrofe/smanjenje rizika od katastrofa; odgovor na hitne slučajeve; pomoć nakon katastrofe te sanacije i rekonstrukcije:

1. povećavaju spremnost na katastrofe uz troškovno učinkovit način;
2. poboljšavaju učinkovitost i ekonomičnost pomoći tijekom katastrofa;
3. imaju odgovarajuće interne kontrole i promoviraju odgovornost i transparentnost;
4. osiguravaju se da odgovarajuće interne kontrole nalaze na odgovarajućem mjestu i da se rutinski testiraju;
5. sprječavaju ili smanjuju prijevaru, rasipanje i zlouporabu;
6. procjenjuju troškove i koristi od ulaganja u oporavak kako bi se osiguralo da je infrastruktura otporna na buduće katastrofe. (INTOSAI, 2020.)

Primjerice, AFROSAI je razvio vodič za vrhovne revizijske institucije gdje se razmatraju odgovori na pojavu potencijalnih katastrofa. Povod za to je bilo određivanje razine otpornosti vrhovne revizijskih institucija u subsaharskoj Africi tijekom COVID-19 pandemije. U vodiču je također istaknut i sami cilj, a to je dati smjernice na strateškoj razini vrhovnim revizijskim institucijama kako reagirati na pojavu katastrofe kroz tri faze ciklusa katastrofe (faza prije same katastrofe, faza tijekom katastrofe odnosno faza hitne pomoći i faza nakon katastrofe. Tu su uključena i glavna pitanja u obavljanju revizije u stvarnom vremenu i provođenju revizije spremnosti na katastrofe od strane vrhovnih revizijskih institucija. (AFROSAI-E, Pocket Guide for Supreme Audit Institutions , 2020.)

Ciljevi revizije se također mogu razgraničiti prema vrstama revizije koju vrhovna revizijska institucija odluči provesti. Kod financijske revizije cilj je komentirati financijske izvještaje subjekta koji je primio sredstva koja se odnose na upravljanje katastrofama. Ne postoji zasebno revizijsko izvješće, ali su u fokusu komentari i objave koji se odnose na transakcije i objave povezane s upravljanjem katastrofama. Kod revizije usklađenosti cilj je provjeriti usklađenost s primjenjivim zakonima, pravilima i propisima koji se odnose na predmet revizije koji se prvo mora identificirati. Cilj je također ispitati i izvijestiti o tome jesu li zakoni

primjenjivi te je li subjekt poštovao pravila. Kod revizije učinkovitosti, ispituje se ekonomičnost, učinkovitost i djelotvornost državnih poduzeća, sustava, programa ili operacija koji su povezani s katastrofama. Pitanja koja se mogu postaviti tijekom provođenja revizije učinkovitosti za predmete povezane s katastrofama, primjerice, nabavu lijekova za liječenje pacijenata s COVID-om 19 u raznim pokrajinama Nepala može biti: „Je li vlada Nepala uvela hitnu politiku za hitnu nabavu osnovnih lijekova/cjepiva/opreme potrebne za liječenje pacijenata zaraženih COVID-om 19 u sedam pokrajina?“ i ako je tako, je li politika dovoljno čvrsta da pomogne u nabavi lijekova/cjepiva/opreme na ekonomičan, učinkovit i djelotvoran način s obzirom na situaciju kako bi se ostvario ishod, a to je spašavanje čim većeg broja ljudskih života u Nepal. Dakle, ako se revizija usredotočuje na to kako državna agencija prima sredstva iz različitih izvora, primjenjiva je financijska revizija. Ako se revizija pak namjerava usredotočiti na usklađenost s primjenjivim propisima uključujući financijske i zakonima i pravilima o nabavi, revizija usklađenosti je pravi izbor. Ako se želi provesti cjelokupni aspekt upravljanja katastrofama od strane državnog tijela, mora se usvojiti revizija učinkovitosti. (Office of the Auditor General Anamnagar, K., Nepal, 2023.)

2.3. Djelokrug revizije aktivnosti upravljanja katastrofama

Osim ciljeva koje pruža INTOSAI smjernica 5330 za reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama, također daje i uvid u djelokrug revizije. Smjernicom su pokrivena sve faze revizije (planiranje revizije, provođenje revizije, izvješćivanje rezultata revizije i praćenje postupanja s rezultatima) te se odnose na cijeli ciklus upravljanja katastrofama (od aktivnosti prije katastrofe do aktivnosti nakon katastrofe). Revizije mogu biti poduzete u bilo kojoj fazi ciklusa upravljanja katastrofama. Smjernica pruža detaljnu podršku fazi planiranja u procesu revizije kako je definirano u ISSAI 100, posebno prateći dva načela: steći razumijevanje i provesti procjenu rizika. U okviru tog procesa većina je specifičnosti povezana s katastrofama gdje će revizori morati pridati dodatnu pažnju. Stoga ova smjernica daje upute o tome kako se rješavaju pitanja koja se odnose na reviziju različitih aspekata upravljanja katastrofama koje se mogu riješiti korištenjem financijske revizije u ograničenim slučajevima (tj. u odnosu na specifične rizike koji se odnose na reviziju financijskih izvještaja subjekata pogođenih

katastrofom) ili revizije učinkovitosti ili revizije usklađenosti. Smjernica ne sadrži nikakve zahtjeve za provođenje revizije.

Primjerice, djelokrug revizije učinkovitosti upravljanja može biti:

- prevencija i pripravnost;
- izvanredne situacije uzrokovane katastrofom koje obuhvaćaju određeno razdoblje;
- analiza trenda i informacija koje treba prikupiti iz prethodnog i trenutnog razdoblja te usporedba i analiza u pronalaženju nedostataka u pripremljenosti i učenju iz prošlosti.

(Office of the Auditor General Anamnagar, K., Nepal, 2023.)

No ipak, djelokrug revizije aktivnosti upravljanja katastrofama nije bio toliko širok. Naime, prošlost nam pokazuje kako se izvješća sastavljena od strane vrhovnih revizijskih institucija nisu toliko fokusirala na fazu pripravnosti za katastrofe koliko su u fokusu bila izvješća koja se odnose na faze obnove i faze hitne reakcije. Tek udruživanjem snaga kroz paralelne/koordinirane revizije omogućilo je vrhovnim revizijskim institucijama zauzimanje šireg pogleda na temu te usporedbu vlastitih revizijskih kapaciteta s tuđima. Raznolikost i učestalost katastrofa je postojala sve veća, stoga, kako bi ublažili učinke katastrofa, društvo se prvenstveno moralo usredotočiti i djelovati na rizike od katastrofa u budućnosti. (European Court of Auditors, 2019.)

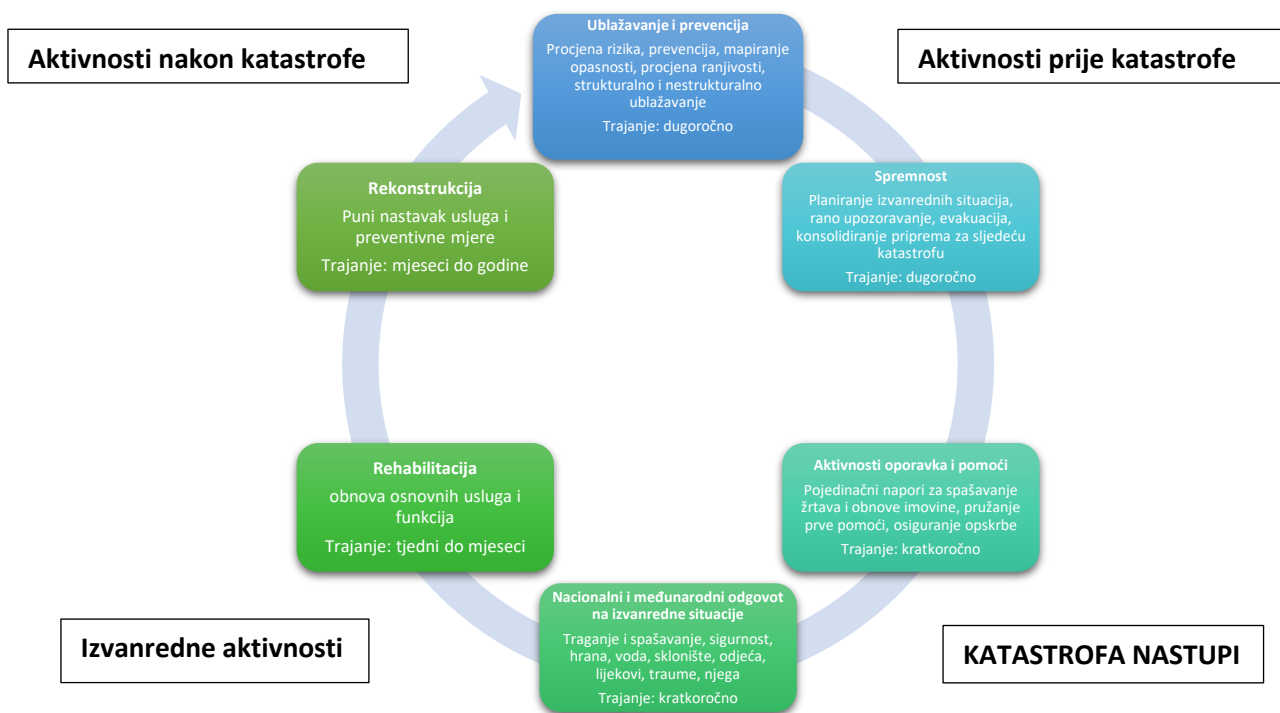
2.4. Ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama

Kako bi se na što učinkovitiji način i na što bolji način ublažile posljedice od potencijalnih katastrofa, potrebno je upravljanje katastrofama shvatiti kao proces, odnosno ciklus. Katastrofama se ne upravlja samo kada se one pojave i kada se pruža pomoć za ljudske patnje te ekonomske i fizičke gubitke nakon katastrofe. Njima se također upravlja i u fazi prije potencijalne katastrofe kojima se značajno može utjecati na smanjenje posljedica od katastrofa. Zbog toga je planiranje upravljanja katastrofama kontinuirani proces te zahtijeva dobro postavljenu dijagnozu, procjenu resursa i povratne informacije koje su potrebne za ispunjenje cilja, što je smanjenje rizika od katastrofe te ublažavanje posljedica katastrofe. Učinkoviti plan za slučaj katastrofe mora imati strukturu s jasno definiranim ovlastima i utvrđeni proračun za njegovo održavanje. Dobra sposobnost suočavanja s katastrofom

spašava živote, imovinu i resurse, ublažava patnju, sprječava eskalaciju i kolateralne štete, osigurava posao, poduzeća i financijsku imovinu, olakšava istrage, ubrzava oporavak i povratak u normalu te štiti okoliš, a to je moguće postići pravovremenim i učinkovitim upravljanjem aktivnosti katastrofama. (Iyer, 2006.)

Upravljanje katastrofama je lakše predložiti ciklusom koji je podijeljen u šest segmenata, kako je prikazano na slici dolje. Dva segmenta se odnose na preventivne i pripremne mjere koje vlada može uspostaviti i pomoću kojih može djelovati prije moguće katastrofe (aktivnosti prije katastrofe). Preostala četiri segmenta opisuju aktivnosti koje slijede nakon nastanka katastrofe (aktivnosti nakon katastrofe). (INTOSAI, 2020.)

Slika 1: Ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama

Izvor: INTOSAI (2020.), GUID 5330: Guidance on Auditing Disaster Management [e-publikacija], str. 10

Prije katastrofe, vlade se usredotočuju na prevenciju, ublažavanje i mjere pripravnosti koje se provode kao priprema za potencijalne katastrofe. Bitno je istaknuti kako navedene aktivnosti moraju biti odraz lekcija iz prethodnih ili sličnih katastrofa. Aktivnosti prije katastrofe mogu

biti grupirane zajedno pod nazivom „Smanjenje rizika od katastrofe“. Takve aktivnosti uključuju:

- procjenu rizika od katastrofe i ranjivosti vlade ili društva na katastrofu;
 - ugradnju sustava ranog upozoravanja;
 - razvoj i testiranje planova djelovanja;
 - organiziranje zadataka između različitih uključenih tijela;
 - osiguravanje pravovremenih i točnih podataka u slučaju pojave katastrofe;
 - edukaciju stanovništva koji je pod rizikom pojave katastrofe te
 - poduzimanje radnji za smanjenje ranjivosti infrastrukture kada katastrofa nastupi.
- (INTOSAI, 2020.)

Aktivnosti koje se poduzimaju nakon pojave katastrofe mogu biti hitne ili ne-hitne prirode. Provode se na pojedinačnim, lokalnim i nacionalnim razinama te na međunarodnoj razini. Aktivnosti odgovora na hitne slučajeve uključuju:

- spašavanje, oporavak, prvu pomoć, evakuaciju ozlijeđenih i dostojanstveno i ispravno postupanje s mrtvima;
- pružanje hitne pomoći i usluga poput skloništa, vode, lijekova, zdravstvene pomoći i sl.;
- osiguravanje i dovoljne količine hrane;
- hitna financijska pomoć pogođenom stanovništvu ili sektorima društva te
- koordinacija akcija pružanja pomoći i osiguravanje tih aktivnosti na pravovremenim, točnim i pouzdanim podacima te kriznim komunikacijama. (INTOSAI, 2020.)

Nakon što se hitnost situacije smanji, nastupaju aktivnosti obnove i sanacije nakon katastrofe. Takve aktivnosti su dizajnirane za ponovnu izgradnju stambenih objekata i infrastrukture dok su istovremeno usmjerene na istraživanje mogućnosti za smanjenje budućih rizika od katastrofa, obnavljanje usluga i uspostavu normalnog funkcioniranja lokalnog gospodarstva te ublažavanja emocionalnog stresa preživjelog. Različite faze ciklusa mogu se djelomično preklapati. (INTOSAI, 2020.)

Koliko je značajno upravljanje aktivnosti katastrofama pokazuje činjenica da su i ostale svjetske organizacije osim vrhovnih revizijskih uključene u izradu raznih dokumenata i vodiča

koje državama pogođenima katastrofom olakšava upravljanje katastrofom. Primjer je Svjetska banka koja je razvila dokument „Odgovor na katastrofe – Upravljanje javnim financijama i pregled alata“. Dokument daje pregled konceptualnog okvira i temeljna načela koja podupiru dizajn financijskih izvještaja nakon katastrofe. Cilj koji se navodi u dokumentu je pomoći zemljama u procjeni sposobnosti njihovih sustava upravljanja javnim financijama da odgovore na prirodne katastrofe mjerenjem u kojem su opsegu odgovori na katastrofu integrirani u ključne funkcije i aktivnosti sustava. Također se želi pružiti brz pregled prednosti i slabosti sustava upravljanja javnim financijama koje mogu utjecati na odgovore na katastrofe i napore za oporavak. Osim toga, primjenjuju se općeprihvaćena načela dobrog upravljanja javnim financijama u kontekstu odgovora na katastrofe i oporavak. (World Bank Group , 2019.)

Kod ciklusa aktivnosti upravljanja katastrofama, obrazovanje i obuka igraju važnu ulogu u planiranju i provedbi strategija upravljanja katastrofama u fazama prije i nakon katastrofe. Obrazovanje i obuka su međusobno ovisni pojmovi jer upravljanje katastrofama pokriva širok raspon funkcija i vještina, koje uključuju planiranje i organiziranje svakodnevnih aktivnosti upravljanja, operacije protiv katastrofa, upravljanje krizama, funkcije oporavka i specifične zadatke vezane uz informacije i komunikaciju. Iz tog razloga su potrebni pažljivo strukturirani i implementirani programi obrazovanja i osposobljavanja te razvoj kompetencija i organizaciju stručnosti. Obrazovanje, obuka i podizanje svijesti su najvažnije i najučinkovitije nestrukturalne mjere ublažavanja katastrofa. Kako bi što učinkovitije bilo upravljanje katastrofama, zajednica bi trebala sudjelovati kao jedna u takvim situacijama. Zajednicu čini lokalno stanovništvo koje bi se trebalo upoznati s razinama ranjivosti na različite vrste prirodnih katastrofa u njihovom području. Osim toga, trebali bi znati elemente rizika i očekivane gubitke s kojima bi se mogli suočiti zbog ovih katastrofa te bi trebali biti upoznati s postojećim planovima za nepredviđene situacije ili pripravnosti za određene katastrofe, kao i dostupnosti resursa putem vladinih i nevladinih organizacija u vrijeme katastrofe. Uz lokalno stanovništvo, vladine i nevladine organizacije bi trebale igrati ulogu pomagača pružanjem materijala za obrazovanje i obuku koje su potrebne za aktivnosti pripravnosti i ublažavanja katastrofa. Postoji potreba za višedimenzionalnim pristupom obrazovanju, osvještavanju i obuci, koji se usredotočuje na različite tehnike i alate obuke. Učenje je bit obrazovanja i obuke. Programi obuke trebali bi poboljšati sposobnost ciljne skupine da koriste vještine i informacije usvojene za ispunjavanje specifičnih zadataka unutar okvira upravljanja

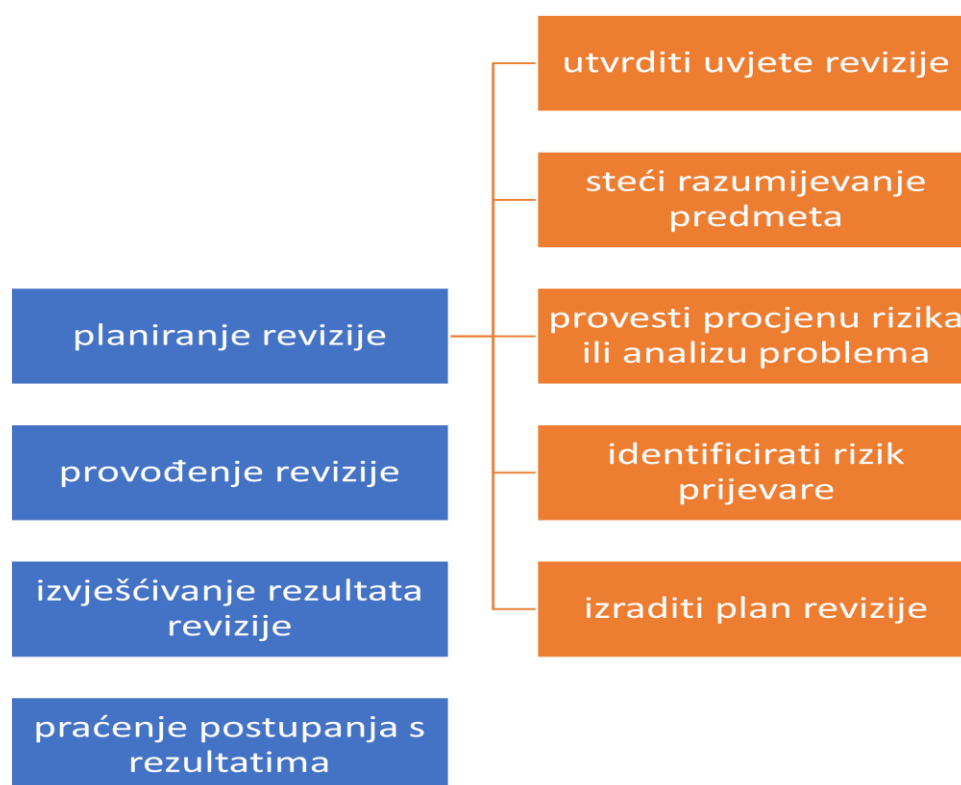
katastrofama. Programi obrazovanja i osposobljavanja stoga moraju istaknuti korake koje treba poduzeti kako bi se zadovoljile posebne potrebe najosjetljivijih kategorija ljudi. Mediji, kao i instituti za obrazovanje i obuku također bi trebali izaći u susret organiziranju obrazovnih programa o katastrofama u cijeloj zemlji. Važno je istaknuti kako inicijative za poboljšanje moraju doći od samih zajednica. (Devi, 2020.)

Kako bi se društvo lakše nosilo s posljedicama katastrofa, moguće je osnovati razne grupe podrške. Primjerice, u Ujedinjenom Kraljevstvu postoje različite vrste grupa ovisno o katastrofi kao što su jednokratni ili višestruki incidenti i kolektivni traumatski događaji kroz vrijeme i članstva (ožalošćeni, preživjeli, mješoviti). Grupe prikupljaju informacije poput novinskih članaka, video zapisa, medijskih izvješća, fotografija, korespondencija s političarima i sl. Takvi zapisi se čuvaju te imaju veliki osobni i emocionalni značaj za svoje vlasnike. Također mogu biti od društvenog, povijesnog, kulturnog i političkog interesa kulturalnim, baštinskim i građanskim organizacijama koje su zainteresirane za njihovo stjecanje. Stoga se razlikuju i grupe podrške. Jedne su usmjerene na grupu ljudi pogođenih istom katastrofom te se međusobno podupiru dijeljenjem informacija, pružanjem emocionalne podrške jedni drugima i fokusiranjem o njima važnim pitanjima. Takve grupe uključuju ožalošćene članove obitelji, preživjele i ostale koji su pogođeni katastrofom. Druge vrste grupa namijenjene su arhivistima, muzejskim stručnjacima te akademikima koji razmišljaju o upuštanju u zajedničko putovanje stjecanja arhive koje su povezane s katastrofom ili traumatičnim događajem. Bez obzira kako pristupiti s navedenim materijalima, na osoban ili profesionalan način, potrebna je strpljivost, osjetljivost i suosjećanje. (Arvanitis, 2023.)

3. PROCES REVIZIJE AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA KATASTROFAMA

Kako bi revizori znali koje stvari treba uzeti u obzir prilikom obavljanja financijske revizije, revizije učinkovitosti ili revizije usklađenosti, potrebno je provesti proces revizije aktivnosti upravljanja katastrofama koji je detaljnije razvijen u INTOSAI smjernici 5330. Proces revizije, kao i kod svake revizije, tako i kod revizije aktivnosti upravljanja katastrofama, ima četiri faze: planiranje revizije, provođenje revizije, izvješćivanje o rezultatima revizije te praćenje postupanja s rezultatima. Kod prve faze procesa revizije ISSAI 100 zahtijeva da revizori pri planiranju revizije moraju primijeniti sljedeća načela: utvrditi uvjete revizije, steći razumijevanje predmeta, provesti procjenu rizika ili analizu problema, identificirati rizik prijevare i izraditi plan revizije. Proces revizije sa svoje četiri faze i načelima koji se trebaju primjenjivati prilikom prve faze je prikazan na slici dolje. Prilikom provođenja procesa revizije, za revizijske standarde relevantne za svaku vrstu revizije revizori bi se trebali pozivati na načela i standarde povezane s ISSAI i odgovarajućim smjernicama. (INTOSAI, 2020.)

Slika 2: Proces revizije

Izvor: obrada autora

3.1. Planiranje revizije

Prvo načelo kod planiranja revizije jest utvrditi uvjete revizije. U reviziji aktivnosti upravljanja katastrofama, vrhovne revizijske institucije se slažu kako je potrebno utvrditi zajedničko razumijevanje uvjeta revizije s revidiranim subjektom. Budući da se revizija često odvija u teškom okruženju, prilikom definiranja uvjeta revizije posebna se pozornost može posvetiti analizi rizika u pogledu definiranja realnog i izvedivog opsega i ciljeva revizije. Revizori moraju imati na umu prikladnost vremena za planiranu reviziju. Također se može uzeti u obzir koliko bi revizija imala utjecaja na vrijeme i resurse odgovornog osoblja koje se suočava s katastrofom. (INTOSAI, 2020.)

Revizori mogu raspravljati s revidiranim subjektima o tome kako bi se trebali provesti revizijski postupci na način da se minimizira opterećenje osoblja subjekata revizije. Upravljanje katastrofama često je karakterizirano kao upravljanje kroz više slojeva i stoga je korisno jasno definirati uloge, odgovornosti i obveze prema angažmanu. Prilikom provođenja financijske revizije, revizori pomoću prikupljenih dokaza utvrđuju jesu li financijski podaci subjekta prikazani u njegovim financijskim izvještajima u skladu s financijskim izvještavanjem i primjenjivim regulatornim okvirom. Katastrofa može utjecati na okolnosti pod kojima se provodi financijska revizija. Kod provođenja revizije učinkovitosti, revizori ocjenjuju ekonomičnost, učinkovitost i djelotvornost vladinih poduzeća, sustava, programa ili operacija u vezi s katastrofama. Kod revizije usklađenosti revizori procjenjuju jesu li aktivnosti poduzete u vezi s katastrofama u skladu sa zakonodavstvom, dogovorenim politikama ili navedenim načelima u međunarodnim sporazumima čiji je cilj usmjeravanje subjekata koji pružaju hitnu pomoć. (INTOSAI, 2020.)

Sljedeće načelo je razumijevanje predmeta. Za reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama to uključuje određivanje u kojoj se fazi ciklusa upravljanja katastrofama nalazi zemlja. Također uključuje razumijevanje vrste katastrofe, vjerojatnosti s kojom se očekuje njihov nastanak, procijenjeni učinak katastrofe, različiti sektori koji mogu biti pogođeni katastrofom, zatim relevantni ciljevi, operacije, regulativa okoliša, interne kontrole, financijski i drugi sustavi te istraživanje potencijalnih izvora revizijskih dokaza. Navedene informacije se mogu dobiti iz redovite interakcije s onima koji su zaduženi za upravljanje i drugim relevantnim sudionicima. To također može uključivati savjetovanje stručnjaka i istraživača te ispitivanje određenih

dokumenata (npr. prijašnje studije i rad koje se provele druge vrhovne revizijske institucije). Budući da je upravljanje katastrofama prvenstveno odgovornost vlade, važan element koji revizori trebaju razmotriti u ovoj fazi je postojanje okvira za upravljanje i politike za upravljanje smanjenja rizike od katastrofe te kratkoročne, srednjoročne i/ili dugoročne operacije povezane s katastrofom. Stjecanje znanja o ovim pitanjima također bi pomoglo revizorima za bolje razumijevanje, npr. nacionalnih planova za slučaj katastrofe temeljenih na analizi potencijalnih rizika, strategije upravljanja katastrofama i osnove za određivanje prioriteta u aktivnostima upravljanja katastrofama i njihove koordinacije na sve razine. U definiranju vlastite politike upravljanja katastrofama, zemljama koje su u opasnosti od pojave katastrofe primarna je uloga uspostavljanje i održavanje određenih dogovora za suočavanje sa svojom ranjivošću na katastrofu. Upravljanje katastrofama je podijeljena odgovornost između vlade, privatnog sektora i civilnog društva, stoga postoje mnoge druge institucije ili agencije uključene u smanjenje rizika od katastrofe, koordinaciju, isporuku i izvješćivanju o pomoći i u hitnim reakcijama te u oporavak nakon katastrofe i rekonstrukcije. Kako bi revizori mogli primijeniti svoju profesionalnu prosudbu u cjelokupnom procesu revizije i identificirati potencijalne izvore dokaza, važno je da revizori identificiraju i steknu razumijevanje uključenih subjekata, njihov pravni okvir i organizacijsku strukturu te stadij katastrofe ciklusa u kojem rade. To također uključuje razumijevanje njihove uloge i odgovornosti, programe ili aktivnosti kojima upravljaju, uspostavljeni mehanizmi suradnje i koordinacije između njih i alate koje koriste, kao što su planovi za katastrofe, procjena rizika i odgovarajući informacijski sustavi. (INTOSAI, 2020.)

Nakon stjecanja razumijevanja predmeta, sljedeće načelo je provesti procjenu rizika ili analizu problema. Zadatak ocjenjivanja kvalitete provedene procjene rizika u određenim državama je složena te se postavljaju pitanja kada je dobra ili kada je dovoljno dobra i što je dovoljno. Iz tog razloga vrhovne revizijske institucija često mogu imati koristi od razmjene iskustava s drugim revizijskim tijelima kako bi bili u mogućnosti pronaći odgovor na neka od ovih pitanja pozivajući se na primjere iz prethodnih revizija. Zbog složenosti upravljanja katastrofama ili zbog činjenice da vlade možda neće točno procijeniti svoju izloženost katastrofi, revizori moraju provesti procjenu rizika revizijskog okruženja kako bi se pravilno mogla identificirati visokorizična područja kao potencijalni predmet revizije ili ciljevi revizije. Poduzimanje takve radnje može pomoći revizorima:

- identificirati rizične elemente u zajednici i jesu li ti elementi postavljeni kao prioritet ili zaštićeni od ovlaštenih strana;
- utvrditi je li vlada definirala odgovarajuće postupke pripreme za katastrofu i reakcije ublažavanja katastrofe koje će zajednica uključiti u plan katastrofe;
- utvrditi je li zajednica svjesna potencijalnog rizika od katastrofe i što ona i povezane strane mogu učiniti u vezi s tim;
- procijeniti postojeće mjere kontinuiteta poslovanja;
- procijeniti sposobnosti na svim razinama vlasti u odnosu na uspostavljene kriterije za utvrđivanje nedostataka u fazi pripremljenosti na katastrofu;
- za dobivanje drugih informacija specifičnih za katastrofu te
- identificirati potrebe za hitnom pomoći. (INTOSAI, 2020.)

Tijekom provođenja revizije učinkovitosti, revizori trebaju identificirati rizike ili probleme koji bi mogli imati utjecaj na ekonomičnost, učinkovitost i djelotvornost. U kojoj mjeri ti rizici postoje ovisit će o vrsti katastrofe, riziku od njene pojave i utjecaju koji će katastrofa imati. Jednom kada su ove informacije identificirane i dokumentirane od strane revizora, rizici za ekonomičnost, učinkovitost i djelotvornost će najvjerojatnije nastati zbog neadekvatne procjene rizika koja podrazumijeva organizaciju, planiranje, praćenje, internu kontrolu, koordinaciju i nedostatak valjanih informacija o sustavu za upravljanje katastrofa. Procjena rizika omogućuje revizorima da identificiraju slabosti kontrole i područja visokog rizika. Kod provođenja revizije usklađenosti, revizorova procjena rizika počinje identificiranjem značajnih rizika neusklađenosti s regulatornim okvirom zemlje i/ili međunarodnim ugovorima. U financijskoj reviziji revizori identificiraju i procjenjuju rizik značajnog pogrešnog prikazivanja u financijskim izvještajima kako bi se mogli odrediti najprikladniji revizijski postupci za rješavanje tih rizika. Revizori procjenjuju kakav će rizik materijalnog utjecaja imati katastrofe na financijske izvještaje. (INTOSAI, 2020.)

Slijedi načelo identificiranja rizika prijevare. Ovdje revizori postavljaju upite i provode postupke za identifikaciju i odgovore na rizike prijevare relevantne za ciljeve revizije. Tijekom toga, revizori su potrebni zadržati stav profesionalnog skepticizma i dužni su upozoriti na mogućnosti prijevare tijekom procesa revizije. Postoje specifični rizici od prijevare u svim aktivnostima tijekom ciklusa upravljanja katastrofama koji se mogu procijeniti. Neki od tih rizika su:

- povećan rizik od prijevare i korupcije u hitnim situacijama koje slijede nakon pojave katastrofe zbog velike količine pristigle pomoći u pogođena područja i brze distribucije žrtvama katastrofe;
- povećan rizik od prijevare i korupcije u aktivnostima sanacije i rekonstrukcije nakon katastrofe koji je u vezi s nabavom velikih količina javnih izdataka potrebnih za projekte i obnovu te
- pitanja oko drugih izvora sredstava kao što su porezni prihodi, otpis duga, novi državni zajmovi i povrati osiguranja koji također mogu zahtijevati posebnu pozornost revizora tijekom ispitivanja. (INTOSAI, 2020.)

Prijevare i korupcije tijekom upravljanja katastrofom mogu poprimiti različite oblike. Neki od njih su: prenaplašene potrebe i manipulacija podacima (npr. preuveličavanje ili podcjenjivanje broja žrtava), zahtjevi za provizije od dobavljača i od onih koji se prijavljuju primati pomoć, pronevjera ili krađa imovine kao i isporuka lažne opreme.

Posljednje načelo u fazi planiranja revizije jest izrada plana revizije. Planiranje određene revizije uključuje strateške i operativne aspekte. Strateški, planiranje definira opseg, ciljeve i pristup revizije. Ciljevi se odnose na ono što se namjerava postići revizijom. Opseg se odnosi na predmet i kriterije koje će revizori koristiti za procjenu i za izvješćivanje o predmetu, a koji je izravno povezan s ciljevima. Kriteriji tipični za reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama uključuju najbolje međunarodne prakse, strategije i ciljeve upravljanja, prosječne brojeve i pokazatelje u vezi s gubitkom ili ozljedama, iskustva iz operacija spašavanja, rehabilitacija i rekonstrukcija. Pristup revizije opisuje prirodu i opseg procedure koje će se koristiti za prikupljanje revizijskih dokaza. Revizija treba biti planirana na način da revizijski rizik smanji na prihvatljivo nisku razinu. Operativno, planiranje revizije podrazumijeva određivanje vremenskog rasporeda revizije i definiranje prirode, vremena i opsega revizijskih postupaka te sastavljanje revizorskog tima. U uvjetima nakon katastrofe, važno je da revizori procijene odgovarajuće vrijeme provođenja revizije. Tijekom planiranja, revizori dodjeljuju zadatke članovima svog tima i prema potrebi identificiraju druge resurse koji bi mogli biti potrebni, kao npr. predmetni stručnjaci. Prije odabira područja/teme/predmeta revizije, revizori razmatraju jesu li:

- razumjeli procese upravljanja katastrofama i fokus svake faze u ciklusu upravljanja katastrofama;
- razumjeli strukturni, pravni i regulatorni okvir entiteta pod revizijom;
- procijenili prirodu rizika u svakoj fazi;
- upoznati s internim kontrolama koje primjenjuju organizacije odgovorne za upravljanje procesima povezanim s katastrofama te jesu li interne kontrole testirane, djelotvorne i dovoljne za prevladavanje ili smanjenje rizika. (INTOSAI, 2020.)

U financijskoj reviziji, često definiranoj u nacionalnom zakonodavstvu i u mandatima vrhovnih revizijskih institucija, revizori nastavljaju s dizajniranjem revizijskih postupaka na temelju rezultata procjene rizika značajnog pogrešnog prikazivanja zbog pogreške ili prijevare. Financijska revizija uključuje pregled računa i povezanih transakcija, uključujući rashode s povezanim katastrofama. Katastrofa također može negativno utjecati na revizorovu sposobnost provođenja revizije. Npr., možda revizori ne budu imali pristup IT sustavima ili fizičkim prostorijama subjekta revizije. U takvim slučajevima, može se povećati rizik da revizor iskaže pogrešno mišljenje. Ako nije moguće dovršiti financijsku reviziju i iskazati revizorsko mišljenje, u međuvremenu vrhovne revizijske institucije mogu odlučiti provesti druge revizijske postupke. Za reviziju učinkovitosti i reviziju usklađenosti, na temelju procijenjenih rizika revizije kao kritične/prioritetne probleme, revizori odlučuju o sljedećem:

- treba li provesti reviziju učinkovitosti ili reviziju usklađenosti ili njihovu kombinaciju te
- koje specifične faze ciklusa upravljanja katastrofama treba obuhvatiti opseg revizije.

Revizori identificiraju i rangiraju potencijalne revizijske teme uglavnom za reviziju učinkovitosti na temelju sljedećih kriterija:

- očekivanje da će revizije dodati maksimalnu vrijednost u smislu poboljšanja odgovornosti, transparentnosti, ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti te
- revizije koje osiguravaju odgovarajuću pokrivenost upravljanja katastrofama unutar ograničenih resursa dostupnih za reviziju.

Revizori također moraju voditi računa o tome imaju li dovoljno znanja i iskustva kao tim za reviziju potencijalnih tema. Nakon što revizori odaberu područje/temu/predmet revizije, započinju s dizajniranjem specifične revizije. Kako bi definirali opseg revizije, revizori identificiraju koji će subjekti, programi, lokacije ili vremenska razdoblja biti uključeni u provođenje revizije. Ciljevi revizije mogu biti osnova za definiranje cjelokupnih revizijskih pitanja na koje će revizori tražiti odgovor. Kako bi se razvio učinkovit pristup, posebice za reviziju učinkovitosti i reviziju usklađenosti, revizori bi mogli smatrati korisnim razumijevanje inicijative/alata koje su razvile međunarodne zajednice kako bi razvile ili produbile znanje o materiji, kao što su konferencije održane u Yokohami (1994.) i Kobe-u (2005.), zatim Hyogo Framework for Action te Sendai Framework ili Međunarodna strategija za smanjenje rizika od katastrofe. Plan održivog razvoja do 2030. također uključuje nekoliko ciljeva koji mogu doprinijeti smanjenju rizika od katastrofe i izgradnji otpornosti. Ostale studije ili dokumenti od međunarodnih organizacija također mogu biti korisne revizoru prilikom planiranja revizije.

Osim toga, revizori se također mogu zapitati postoje li koristi u suradnji s drugim revizorima. Primjerice, aktivnosti upravljanja katastrofama u jednoj zemlji mogu se financirati od strane drugih država. U takvim slučajevima postoji potreba za suradnjom između vrhovnih revizijskih institucija zemlje donatora i zemlje primateljice koje će pritom omogućiti da njihove revizije pokriju sve aspekte upravljanja katastrofom. Suradnja između vrhovnih revizijskih institucija jednako je važna pri reviziji bilateralnih ili multinacionalnih ugovora o upravljanju katastrofama i/ili promicanju suradnje o opasnostima koje nadilaze nacionalne granice. Štoviše, tijek pomoći povezan s katastrofama od donatora prema primateljima i odgovarajući protok informacija od primatelja do donatora je složen. Nekoliko različitih revizora može tražiti reviziju vrlo složenih tokova pomoći: vlade koje doniraju i vlade koje primaju pomoć te međunarodne agencije koje primaju i doniraju pomoć. Često postoji prostor za suradnju između revizora koji može uključivati provođenje zajedničkih, paralelnih ili koordiniranih revizija. Primjerice, dvije ili više vrhovnih revizijskih institucija zemlje donatora mogu zatražiti sudjelovanje u koordiniranoj reviziji nacionalnih doprinosa stanovništvu koje je pogođeno katastrofom u zemlji koja je primila pomoć. To je osobito slučaj kada se dogode velike katastrofe i kada su mnogi donatori uključeni u davanje značajnih donacija.

Razmjena informacija i prijenos znanja između vrhovnih revizijskih institucija u kontekstu pomoći u slučaju katastrofe može biti od obostrane koristi. U mnogim slučajevima vrhovne

revizijske institucije imaju slične ciljeve i primjenjuju iste revizijske standarde. To im omogućuje da razmotre izvedivost surađujući i provodeći zajedničke ili paralelne revizije. Također bi im omogućilo udruženje resursa, dijeljenje alata, učenje jedno od drugih i po mogućnosti prevladavanje pitanja u vezi s primjerenošću njihovih pojedinačnih revizijskih mandata. Iskustvo pokazuje da su paralelne revizije često najprikladniji način suradnje. U tom kontekstu treba voditi računa da se ne preopterete revidirana tijela. Prilikom planiranja revizije, revizori također mogu razmotriti organiziranje posjeta na licu mjesta u ranoj fazi hitnog slučaja radi prikupljanja informacija i razumijevanja dokaza. (INTOSAI, 2020.)

3.2. Provođenje revizije

Nakon završene prve faze u procesu revizije slijedi druga faza, a to je provođenje revizije. Revizori provode revizijske postupke koji osiguravaju dostatne odgovarajuće revizijske dokaze koji podupiru revizijsko izvješće. Na isti način kao i za bilo koju drugu vrstu revizije, prilikom revizije aktivnosti upravljanja katastrofama, odluke revizora o prirodi, vremenu i opsegu revizijskih postupaka utjecat će na dokaze koje treba pribaviti. (INTOSAI, 2020.)

Pristup revizora prema dobivanju potrebnih revizijskih dokaza odražavat će složenost aktivnosti upravljanja katastrofama. Revizori moraju biti svjesni hitnih postupaka koji bi mogli biti u uporabi tijekom hitne faze nakon katastrofe. Možda se ne budu mogli pridržavati svih relevantnih zakona i propisa u hitnim situacijama. Također trebaju uzeti u obzir potrebu zaobilaženja nekih pravila u iznimnim okolnostima ili zbog više sile kako bi se odredio prioritet spašavanja života i ublažavanja ljudske patnje. Međutim, takva odstupanja od pravila uvijek moraju biti dokumentirana, pravovremena i obrazložena. Revizori također mogu provjeriti stupanj do kojeg su već bile uvedene odgovarajuće mjere pripravnosti za katastrofe te jesu li mjere uzele u obzir potrebu za unaprijed definiranim hitnim postupcima. (INTOSAI, 2020.)

Nadalje, određene metode za dobivanje revizijskih dokaza kao što je inspekcija na licu mjesta ili promatranje mogu biti izazovne (npr. tijekom faze kada se provode hitne aktivnosti) i zahtijevaju posebnu pozornost revizora kako se ne bi ometao hitni odgovor. Stoga, ako je moguće, alternativne metode za dobivanje dokaza mogu se primijeniti. U takvom slučaju, revizori će možda morati kontinuirano ocjenjivati jesu li dokazi dobiveni tim metodama dovoljni da uvjere upućenu osobu da su nalazi razumni, relevantni i pouzdani. (INTOSAI, 2020.)

3.3. Izvješćivanje rezultata revizije

Treća faza u procesu revizije koja slijedi je izvješćivanje o rezultatima revizije. Kao što je već poznato, revizori reviziju aktivnosti upravljanja katastrofama mogu provoditi kao financijsku reviziju, reviziju učinkovitosti ili reviziju usklađenosti. Oni bi se stoga pozvali na posebne zahtjeve za izvješćivanje u okviru svog revizijskog angažmana. U obavljanju svog posla revizori moraju imati na umu pravovremene preporuke koje su formulirane tako da maksimiziraju svoj pozitivan učinak na upravljanje katastrofama. Revizori mogu razviti preporuke koje bi:

- bile korisne u pripremnim mjerama za moguće buduće katastrofe (npr. u području razvoja infrastrukture, revizori mogu preporučiti ponovnu izgradnju infrastrukture na način da se ne samo zamijene oštećeni objekti, nego da se i smanji utjecaj budućih katastrofa i da se stvori otporna zajednica);
- zagovarale ažuriranje ili poboljšanje lokalnog zakonodavstva, propisa ili politika, uključujući potrebu za jasnim dodjeljivanjem uloga i odgovornosti;
- skrenule pozornost na nepostojanje politika smanjenja rizika od katastrofe ako je to slučaj ili podigle svijest o važnosti takvih politika ako one nisu pitanje visokog prioriteta za vladu;
- zagovarale uspostavljanje jasnih uloga i odgovornosti unutar različitih aspekata hitnih slučajeva, uključujući koordinaciju uključenih institucija te učinkovitije upravljanje donatorima. U tu svrhu mogu preporučiti poboljšanja politika, procedura, planiranja i nadzora međunarodnog novca i donacije u naturi kao odgovor na katastrofe. Također mogu preporučiti da sabor donosi odgovarajuće zakone ili zaključuje međunarodne sporazume za olakšavanje međunarodne suradnje;
- predložile izradu ili daljnje razvijanje strategije za sprječavanje prijevare i korupcije;
- nastojale poboljšati ljudske resurse, razviti organizacijski kapacitet ili ojačati sustave praćenja organizacija koje se primjerice temelje na usporednim informacijama o troškovima;
- zagovarale provođenje evaluacija nakon katastrofe kako bi se identificirale naučene lekcije ili dobre prakse;
- zagovarale uključivanje kriznog savjetovanja u aktivnosti nakon katastrofe. (INTOSAI, 2020.)

Uspjeh smanjenja rizika od katastrofa ovisi o sudjelovanju društva u cjelini, uključujući razumijevanje važnosti otpornosti nacija i zajednica. Jasnoća revizijskih izvješća ključna je u tome kako bi se osigurao maksimalan učinak. Revizori mogu razmotriti davanje publiciteta preporukama u revizijskim izvješćima korištenjem drugih medija, poput građanskih društvenih organizacija i akademske zajednice te stavljajući se na raspolaganje za raspravu s dionicima. Revizori bi također mogli razmotriti široku distribuciju svojih izvješća jer bi primjerice drugi revizori, kao što su revizori vlade donatora, mogli koristiti rad koji su već izvršili revizori vlade primateljice. (INTOSAI, 2020.)

Primjer danih preporuka nakon provedene revizije je dan u sljedećem slučaju. 2016. godine potres magnitude 7,8 potresao je ekvadorsku obalu. Bio je ogroman broj žrtava, ozlijeđenih i raseljenih te je nastala velika šteta na brojnim infrastrukturama. Odmah je bilo proglašeno izvanredno stanje te su provedene brojne akcije poput aktiviranja planova za nepredviđene situacije i uspostavljanje kantona za izvanredne situacije. Prikupljena sredstva, u kojima je bila također uključena međunarodna pomoć, omogućila je planiranje, izgradnju i rekonstrukciju javne i privatne infrastrukture. Provedena je revizija koja je sadržana u 60 revizorskih izvješća. Rezultati revizije su pokazali kako su javni subjekti uspješno koordinirali akcije za ublažavanje i smanjenje utjecaja potresa. Međutim, utvrđeni su i negativni ishodi. Tako je identificirano korištenje resursa za druge svrhe, a koje nisu povezane s potresom, zatim uočeni su nedostaci u skladištenju i isporuci paketa hrane koji su spriječili pravovremenu distribuciju, uočen je i nedostatak dokumentacije koji je trebao odrediti krajnje korisnike. Stoga je vrhovna revizijska institucija Ekvadora koja je provodila reviziju razvila sljedeće preporuke:

- osmisлити sustav koji će osigurati distribuciju doniranih resursa na ispravna odredišta;
- pojačati koordinaciju, nadzor i kontrolu kako bi se moglo planirati, organizirati i provesti sprječavanje elementarnih nepogoda i pomoć pri spašavanju i sanaciji;
- provoditi i pridržavati se donacija i odredbi humanitarne pomoći koje su povezane s pravilnim skladištenjem i organizacijom te osigurati odgovarajući dolazak i očuvanje resursa;
- izdati jasne smjernice za humanitarnu pomoć kako bi donacije mogle očistiti carinjenje u najkraćem mogućem roku, izbjegavati dugotrajna razdoblja skladištenja i osigurati pravovremenu distribuciju žrtvama katastrofe te

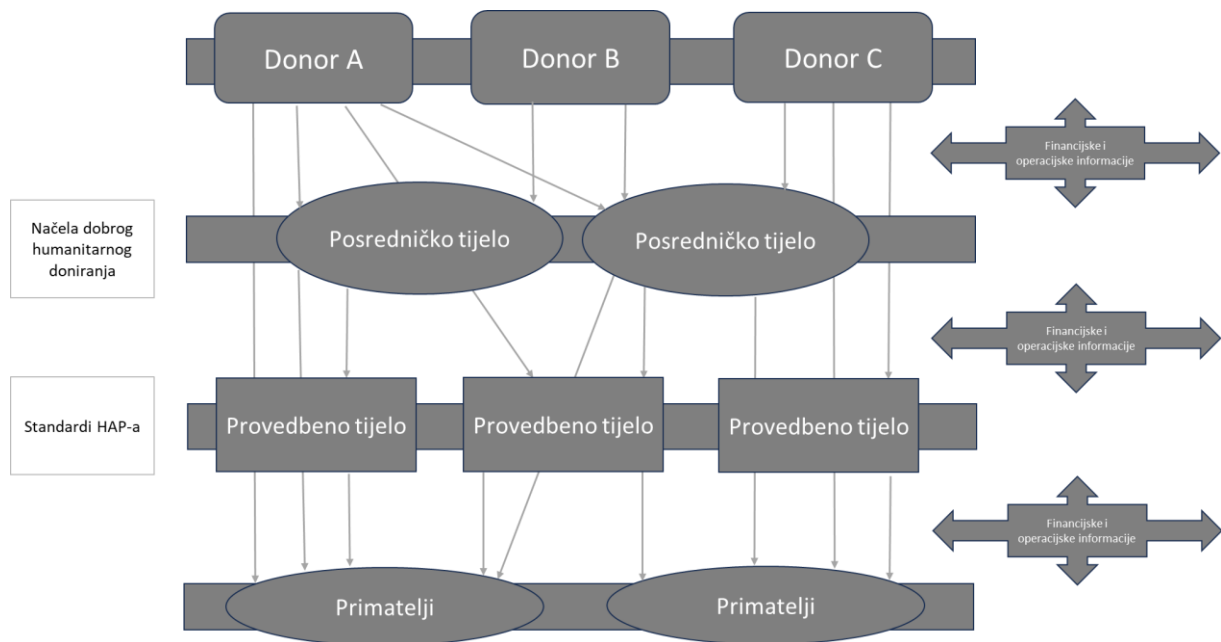
- provesti obuku i simulacije upravljanja rizicima (za javne i privatne službenike, obrazovne ustanove, uključujući opću zajednicu). (Ruiz, 2018.)

Provođenjem revizije razvijene su relevantne preporuke, koje bi, da se usvoje, značajno pomogle prilikom izvanredne situacije i hitnim događajima koji slijede. Unatoč tome, poželjno bi bilo razmotriti i provođenje revizije u ranijim fazama prije potencijalne katastrofe kako bi se pravovremeno prikupili dokazi u realnom vremenu i izvršila procjena rizika koji uključuju: štetu za okoliš, rizik financijskih izvještaja, prijevare i korupcije, neučinkovitost i nedjelotvornost, neregistriranu pomoć i sl. U slučaju Ekvadora, procjena navedenih rizika bi omogućila revizorima identifikaciju slabosti i nepravilnosti te prijedlog radnji za poboljšanje i optimizaciju upravljanja budućim događajima. (Ruiz, 2018.)

Prije razvoja smjernice 5330, u 2007. godini INTOSAI je odlučio tadašnjoj radnoj skupini proširiti djelokrug na pomoć u katastrofama i općenito ga transformirati u službenu radnu skupinu. Radnom skupinom je zasjedao Europski revizorski sud te ju je činilo 17 vrhovnih revizijskih institucija iz zemalja sklonih prirodnim katastrofama kao i zemlje donatori. No, s obzirom na opsežnost aspekata pomoći u slučaju katastrofe, radna skupina je ograničila opseg rada na dva sljedeća područja: radni paket odgovornosti (razvoj smjernica i dobrih praksi za dionike kao što su vladine i nevladine organizacije, revizori privatnog sektora) i revizijski radni paket (razvoj smjernica i dobrih revizijskih praksi za vrhovne revizijske institucije). Kod radnog paketa odgovornosti, cilj radne skupine bio je promicanje povećane i poboljšane prakse odgovornosti uz podršku međunarodnih tijela za postavljanje standarda ili koordinacija. U tu svrhu razvijena je radna skupina Integrirani okvir financijske odgovornosti (IFAF), model za financijsko-informacijski sustav odgovornosti. Teorija na kojoj se temelji IFAF je da će se odgovornost automatski će povećati ako svi donatori i provedbene organizacije koje zapravo pružaju pomoć ljudima u potrebi koriste njegov standardni predložak za izvješćivanje njihovih doprinosa, primitaka i aktivnosti na sažet i transparentan način. Nadalje, korištenje predloška smanjit će administrativna opterećenja. Operacije humanitarne pomoći obično uključuju različite razine sudionika, pri čemu posrednička tijela dobivaju sredstva od donatora i vlastitih izvora te u konačnici sami provode operacije ili rade preko drugih provedbenih agencija. Na svakoj razini potrebno je osigurati financijske i operativne informacije. Radna skupina predviđa da će svi veliki donatori prijaviti svoje doprinose po primatelju i da su primatelji (koji su posrednici ili provedbene agencije) prijaviti odgovarajuće iznose kao svoje prihode. Na

strani rashoda, provedbena tijela će izvijestiti o svojim rashodima javno po djelatnosti. Ta bi se izvješća samo jednom provjeravala i ovjeravala sukladno tome, slijedeći načelo jedinstvene revizije. Slika dolje ilustrira kako radna skupina predviđala da će se izvješćivati podaci o sredstvima i aktivnostima. Na temelju ovog modela radna skupina je izradila predloške za izvješćivanje. (Engwirda, 2010.)

Slika 3: Model za tijek sredstava i transparentno financijsko i operativno izvještavanje o aktivnostima za pomoć u katastrofama

Izvor: Engwirda, M. B. (2010). Can auditors make a difference in accounting for and auditing disaster-related aid? *International Journal of Government Auditing*, 37(2), str. 11

Važnu ulogu u prikazanome modelu ima samoregulacijsko tijelo Humanitarian Accountability Partnership (HAP) koje ima za cilj promicanje odgovornosti unutar sektora humanitarne pomoći. HAP je razvio standard koji integrira načela odgovornosti, zahtjeve i mjerila. Ovaj je standard povezan s HAP-ovom certifikacijskom shemom, koja je otvorena za nevladine organizacije i agencije Ujedinjenih naroda (UN). Radna skupina je također u kontaktu s dobrovoljnom udrugom Good Humanitarian Donorship (GHD) koju čini 36 zemalja donatora. Pridržavanjem relevantnih standarda, zahtjeva i mjerila koje pruža HAP osigurao bi se učinkovit tijek modela sredstava koji započinje s donorima, a završava s primateljima pomoći. (Engwirda, 2010.)

3.4. Praćenje postupanja s rezultatima

Nakon izvješćivanja o rezultatima revizije slijedi posljednja i četvrta faza u procesu revizije, a to je praćenje postupanja s rezultatima. Kako bi se osiguralo da su preporuke navedene u revizijskom izvješću uistinu i uvažene od strane subjekta revizije, potrebno je pratiti postupanja s rezultatima revizije. Jedino tada će se moći ostvariti cilj, a to je ublažiti posljedice budućih katastrofa. (INTOSAI, 2020.)

Čimbenici koji utječu na učinak revizorskih izvješća i na provedbu revizijskih preporuka su bili istraživani od strane brojnih znanstvenika. Relevantni čimbenici su koji se ističu su: konstruktivan odnos između revizora i subjekta revizije, kvaliteta revizijskog izvješća, postojanje mehanizma praćenja, parlamentarna uključenost i širenje naknadnog izvješća. Konstruktivan odnos između revizora i subjekta revizije podrazumijeva da će dobar odnos između njih povećati bazu podrške za provedbu preporuka. To se može odnositi na anketna pitanja o raspravi ili prihvaćanju provedbe danih preporuka, zatim prakse gdje bi sudionici bili uključeni u mehanizme praćenja i sl. Izvješće koje je kvalitetno napisano pruža jasne nalaze i preporuke. Sukladno tome, sami utjecaj izvješća će biti povećan. Bitno je formulirati kvalitetne preporuke i klasificirati ih po redoslijedu važnosti. Također je važno napomenuti da se sama prisutnost mehanizma praćenja može smatrati faktorom koji utječe na učinak revizije. Pomoću njihove prisutnosti, ako je potrebno, može se vršiti pritisak na revidirane da djeluju pravodobno, samim time povećavajući učinak revizije. Isto tako, uključivanje parlamenta u proces praćenja, primjerice održavanjem parlamentarnih rasprava se može povećati pritisak na subjekt revizije. Kao presudan čimbenik za povećanje utjecaja revizijskih izvješća spominju se i nastojanja da se izvješće proširi široj javnosti te bi isto tako trebalo vrijediti i za priopćavanje rezultata praćenja. Izvještavanjem o naknadnim rezultatima široj publici na širok i jasan način bi također mogao podići pritisak na revidiranog subjekta u slučaju nedovoljne provedbe. S druge strane, pozitivni rezultati praćenja nagrađuju revidirane subjekte i pridonose ojačavanju dobrog odnosa između revizora i subjekta revizije. (EUROSAI, 2021.)

4. Analiza rezultata EUROSAI istraživanja o reviziji sredstava dodijeljenih aktivnostima upravljanju katastrofama

Provedena je analiza rezultata EUROSAI istraživanja o reviziji sredstava dodijeljenih aktivnostima upravljanju katastrofama od strane ukrajinske računovodstvene komore među članovima i promatračima EUROSAI radne skupine u okviru provedbe strateškog cilja „Profesionalni razvoj“ strategije razvoja i plana aktivnosti za razdoblje od 2015. do 2017. godine. Istraživanje je uključivalo dva skupa pitanja: prvi skup je uključivao pitanja vezana uz opće informacije o vrstama katastrofe koje su se dogodile u zemljama članicama vrhovnih revizijskih institucija u području revizije sredstava dodijeljenih za nepogode i katastrofe te prevencija i otklanjanje posljedica; drugi skup je uključivao pitanja vezana uz prijedloge aktivnosti radne skupine usmjerene na provedbu strateških ciljeva razvoja od 2015. do 2017. godine. Istraživanje je provedeno u trinaest vrhovnih revizijskih institucija određenih zemalja, a to su: Azerbajdžan, Albanija, Bjelorusija, Bugarska, Gruzija, Estonija, Italija, Litva, Moldavija, Rumunjska, Srbija, Turska i Ukrajina i još dodatno u Europskom revizorskom sudu. (EUROSAI, 2015.)¹

4.1. Opće informacije o EUROSAI istraživanju

Opće informacije se odnose na vrste katastrofe koje su se dogodile u zemljama članicama vrhovnih revizijskih institucija u čijem je području bila provedena revizija sredstava dodijeljenih za prevenciju katastrofa i otklanjanje posljedica. Prema istraživanju, 93% ispitanika je navelo da su katastrofe koje su se odvale u razdoblju od 2010. do 2014. godine u većini slučajeva bile uzrokovane prirodnim faktorom. Pet od šest vrhovnih revizijskih institucija koje su navele prisutnost katastrofa koje su uzrokovane od strane čovjeka u istom

¹ Rezultati istraživanja koji su prezentirani u okviru poglavlja 4. su dobiveni iz EUROSAI izvješća. EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], preuzeto s https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/surveys/Results_WGAFADC_Survey.pdf

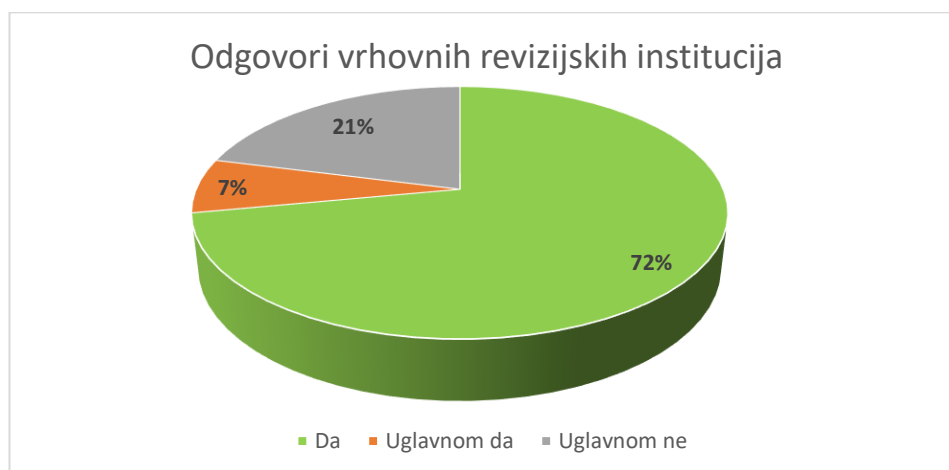
razdoblju nisu se proširile izvan lokalnog opsega. Što se tiče prirodnih katastrofa, u većini zemalja su se dogodile na lokalnoj i regionalnoj razini.

Detaljna procjena glavnih vrsta katastrofa koje su uglavnom svojstvene zemljama sudionicima otkriva da:

- hidrološke i meteorološke katastrofe izdvajaju se među prirodnim katastrofama. Ranjivost na poplave su naveli svi sudionici istraživanja osim vrhovne revizijske institucije Estonije i Europskog revizorskog suda. Značajan broj sudionika je naveo kako su njihove zemlje osjetljive na šumske požare (Albanija, Bjelorusija, Bugarska, Estonija, Litva, Srbija, Turska i Ukrajina), potrese (Azerbajdžan, Albanija, Bugarska, Gruzija, Italija, Rumunjska i Turska) i klizišta (Bugarska, Gruzija, Moldavija, Italija, Srbija i Ukrajina);
- katastrofe izazvane ljudskim djelovanjem u većini zemalja su tehnološke prirode. Najčešće katastrofe ovog tipa su hidro dinamičke katastrofe (Albanija, Bugarska, Moldavija, Turska, Ukrajina), katastrofe povezane s aktivnostima industrijskih poduzeća (Albanija, Bugarska, Litva, Turska, Ukrajina) i energetske sustava (Albanija, Estonija, Litva i Ukrajina). Naveden je terorizam (Bugarska, Turska, Ukrajina), građanski nemiri i oružani napadi (Estonija, Moldavija) i teške prometne nesreće (Rumunjska). Azerbajdžan, Gruzija i Italija su naveli kako nije bilo katastrofa izazvanih ljudskim djelovanjem. (EUROSAI, 2015.)

Na postavljeno pitanje „Vrši li vaša vrhovna revizijska institucija kontrolu korištenja sredstava dodijeljenih za prevenciju i otklanjanje posljedica nepogoda/katastrofa“, vrhovne revizijske institucije Azerbajdžana, Albanije, Bjelorusije, Bugarske, Italije, Moldavije, Rumunjske, Turske i Europski revizorski sud dali su pozitivan odgovor. Vrhovna revizijska institucija Estonije odgovorila je „uglavnom da“. Ukupan broj pozitivnih odgovora jednak je broju od 79% ispitanika. Među sudionicima istraživanja odgovor „uglavnom ne“ dale su vrhovne revizijske institucije Gruzije, Litve i Srbije. Odgovori vrhovnih revizijskih institucija su grafički prikazani na slici dolje.

Slika 4: Kontrola VRI nad korištenjem sredstava namijenjenih za prevenciju i otklanjanje posljedica katastrofe

Izvor: EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], str. 4

Financiranje aktivnosti za sprječavanje i otklanjanje posljedica katastrofa osigurano je iz državnog proračuna u svim zemljama koje su sudjelovale u istraživanju (osim Europskog revizorskog suda). Sredstva lokalnih proračuna raspoređena su u 79% zemalja (Albanija, Bjelorusija, Bugarska, Gruzija, Italija, Litva, Moldavija, Rumunjska, Srbija, Turska, Ukrajina), donacije u 64% zemalja (Albanija, Bugarska, Italija, Litva, Moldavija, Rumunjska, Srbija, Turska, Ukrajina), a fondovi od privatnih poduzeća u 36% zemalja (Estonija, Italija, Litva, Rumunjska, Ukrajina). Dodatni izvori financiranja uključivali su proračun Europske Unije (Europski revizorski sud), Europski razvojni fond (Europski revizorski sud i Italija) i Fond solidarnosti EU (Europski revizorski sud i Bugarska).

Prema rezultatima istraživanja, većina vrhovnih revizijskih institucija zemalja imaju ovlasti provoditi reviziju sredstava koja se koriste za financiranje aktivnosti prevencije i otklanjanja posljedica katastrofa. Sve vrhovne revizijske institucije su ovlaštene (osim Europskog revizorskog suda) provoditi reviziju sredstava državnog proračuna. Vrhovne revizijske institucije zemalja Litve i Ukrajine su navele kako nisu nadležne za reviziju sredstava lokalnih proračuna. Pet vrhovnih revizijskih institucija zemalja Albanije, Bugarske, Gruzije, Rumunjske i Srbije ima ovlasti revizije donacija te samo vrhovna revizijska institucija zemlje Srbije vrši reviziju sredstava privatnih poduzeća. Vrhovna revizijska institucija Bugarske i Europski revizorski sud mogu vršiti reviziju Fonda solidarnosti EU. Osim toga, Europski revizorski sud ima ovlasti za reviziju proračuna EU i Europskog razvojnog fonda.

Pomoću rezultata istraživanja otkriveno je kako među sudionicima samo vrhovne revizijske institucije Azerbajdžana i Ukrajine imaju jedinice odgovorne za reviziju u području sprječavanja i otklanjanja posljedica katastrofa. Azerbajdžan je također dao detaljan opis broja zaposlenih u jedinici (šest osoba) i glavne ciljeve njezine djelatnosti, a to su: kontrola financiranja, poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda, zaštita okoliša i melioracija kao i nadzor nad financiranjem ostalih gospodarskih grana. Što se tiče ukrajinske jedinice, naziva se Odjel za hitne situacije u okviru poljoprivredne industrije, zaštite prirode i izvanrednih situacija te ima osmero zaposlenih. Glavni ciljevi uključuju: praćenje i analiza zakonodavstva u području prevencije i otklanjanja posljedica izvanrednih situacija te kontrola namjenskog i učinkovitog upravljanja proračunskim sredstvima dodijeljenih za prevenciju i uklanjanje izvanrednih situacija i uklanjanje posljedica černobilske katastrofe. Vrhovne revizijske institucije Albanije, Rumunjske, Turske i Europski revizorski sud su izjavili kako revizije u tom području ne provode posebne jedinice. Konkretno, revizije vrhovne revizijske institucije Albanije koje se odnose na sprječavanje i uklanjanje posljedica katastrofe su u nadležnosti različitih odjela kao što su: Odjel za reviziju investicija i projekata i Odjel za reviziju ministarstava i središnjih institucija. U Europskom revizorskom sudu takve revizije su dio općih revizija. U vrhovnoj revizijskoj instituciji Italije obično rade jedan ili dva revizora i četiri zaposlenika određena za svaku reviziju. Vrhovna revizijska institucija Turske je navela kako takve revizije obično provode revizorski timovi koji se obično sastoje od tri do četiri revizora.

Što se tiče broja provedenih revizija prevencije i otklanjanja posljedica katastrofa, od 2010. godine provelo ih je devet vrhovnih revizijskih institucija koje su sudjelovale u istraživanju. Tri vrhovne revizijske institucije (Bugarska, Turska i Europski revizorski sud) naveli su po tri revizije, vrhovna revizijska institucija Rumunjske dvije revizije, pet vrhovnih revizijskih institucija (Azerbajdžan, Albanija, Bjelorusija, Italija i Moldavija) su izvršili po jednu reviziju, a vrhovna revizijska institucija Ukrajine dvanaest revizija.

Prema procjeni rezultata, većina revizija u ovome području su bile provedene kao revizija učinkovitosti (69%), zatim slijedi revizija usklađenosti (17%) i mješovita revizija (14%). Nije bila provedena financijska revizija prevencije i eliminacije posljedica katastrofa. Većina provedenih revizija se odnosila na probleme prirodnih katastrofa (71%). U istraživanje su uključene i revizije po fazama upravljanja katastrofama. Većina revizija je bila provedena za fazu hitnog odgovora (33%), zatim slijedi revizija faze pripravnosti (26%), a ostale faze su

razmatrane u gotovo jednakom volumenu (20-22%). Brojne revizije (59%) pokrivaju nekoliko faza upravljanja. Točan broj revizija prema klasifikaciji na vrstu revizije, vrstu katastrofe i fazama upravljanja je naveden u tablici dolje.

Tablica 1: Klasifikacija revizija prema vrstama revizije, vrstama katastrofe i fazama upravljanja

	Broj revizija
Vrsta revizije:	
1. financijska revizija	-
2. revizija učinkovitosti	20
3. revizija usklađenosti	5
4. mješovita revizija	4
Vrsta katastrofe:	
1. prirodna katastrofa	20
2. katastrofa uzrokovana ljudskim faktorom	8
Faza upravljanja katastrofom:	
1. ublažavanje	9
2. pripravnost	12
3. odgovor na hitne slučajeve	15
4. rehabilitacija i/ili rekonstrukcija	10

Izvor: EUROSAI (2015.), Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes [e-publikacija], str. 6

Jedanaest vrhovnih revizijskih institucija koje su sudjelovale u istraživanju (Azerbajdžan, Albanija, Bjelorusija, Bugarska, Estonija, Gruzija, Litva, Moldavija, Rumunjska, Turska i Ukrajina) imaju iskustva u međunarodnim revizijama. Ukupno je naznačeno dvadeset revizija, od kojih je osam klasificirano kao koordinirana, pet kao paralelna, pet kao koordinirana/paralelna, jedna kao zajednička i jedna kao koordinirana/zajednička revizija. Glavni predmeti navedenih revizija su bili: smanjenje rizika od katastrofa, zaštita mora i rijeka od onečišćenja, otklanjanje prirodnih požara, revizija černobilskog skloništa, upravljanje otpadom, epizootska sigurnost i nacionalni parkovi.

Na sljedeće pitanje „Koristi li vaša vrhovna revizijska institucija u svojim aktivnostima Međunarodne standarde vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI), 5500-5599 Smjernice za

reviziju pomoći u slučaju katastrofa koje su odobrene 2013. godine?“ sudionici su dali odgovore koji su navedeni u tablici dolje.

Tablica 2: Korištenje Međunarodnih standarda VRI 5500-5599 u aktivnostima

DA	UGLAVNOM DA	UGLAVNOM NE	NE
3 VRI	4 VRI	3 VRI	4 VRI
Bugarska Turska Ukrajina	Azerbajdžan Gruzija Europski revizorski sud Moldavija	Estonija Italija Rumunjska	Albanija Bjelorusija Litva Srbija

Izvor: EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], str. 7

Sve vrhovne revizijske institucije koje koriste navedene standarde izjavile su da su u cijelosti ili djelomično u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Vrhovne revizijske institucije Italije i Estonije su navele kako standardi nisu u skladu s njihovim nacionalnim zakonodavstvom.

Kod postavljenog pitanja „Ima li vaša vrhovna revizijska institucija vlastite smjernice/standarde o reviziji sredstava dodijeljenih prevenciji i otklanjanju posljedica katastrofa?“, u većini slučajeva je otkriveno odsustvo vlastite metodologije.

4.2. Aktivnosti najvišeg prioriteta prema odgovorima sudionika EUROSAI istraživanja

Analiza odgovora sudionika istraživanja otkrila je koje su aktivnosti radne skupine najvišeg prioriteta:

- razvoj preporuka dobre prakse u sferi aktivnosti radne skupine (12 glasova);
- organiziranje i provođenje edukacija i seminara o aktualnim temama u području revizije sredstava izdvojenih za prevenciju i otklanjanje posljedica katastrofa (12 glasova);
- promicanje i podržavanje provedbe Međunarodnih standarda vrhovne revizijske institucije pritom olakšavajući njihov daljnji razvoj (11 glasova);

- pokretanje i provođenje međunarodne revizije sredstava dodijeljenih za prevenciju i upravljanje katastrofama (11 glasova);
- organiziranje konferencija i savjetodavnih događaja o najvažnijim temama radne skupine (9 glasova);
- održavanje i ažuriranje web stranice EUROSAI radne skupine na web portalu vrhovne revizijske institucije Ukrajine (9 glasova);
- ažuriranje i dopunjavanje baze znanja iz područja prevencije i otklanjanja posljedica katastrofa (8 glasova);
- ažuriranje baze podataka o revizijama prirodnih katastrofa i katastrofa izazvanih od strane čovjeka u Europi (7 glasova);
- pružanje redovitih informacija o aktivnostima radne skupine u tiskanim i elektronskim izdanjima te aktivno sudjelovanje u događajima organiziranim od strane INTOSAI i EUROSAI organizacije (7 glasova);
- uključivanje stručnjaka međunarodnih organizacija u aktivnosti radne skupine (7 glasova);
- održavanje godišnjih sastanaka radne skupine (7 glasova) te
- ažuriranje dodataka pojmova za provođenje revizije u području prevencije i otklanjanja posljedica katastrofa (4 glasa).

Jedanaest sudionika je iskazalo interes za provođenje međunarodnih revizija na području sprječavanja i otklanjanja posljedica katastrofa. Vrhovne revizijske institucije Estonije, Srbije i Italije nisu iskazale interes, a razlozi tome su cijena revizije, nedostatak osoblja i nespremnost za sudjelovanje u takvim revizijama. Među temama međunarodnih revizija, kao najzanimljivija je istaknuta prevencija i eliminacija posljedica poplava (visoki prioritet za 11 vrhovnih revizijskih institucija). Ostale teme, najzanimljivije za sudionike istraživanja bile su: prevencija i otklanjanje posljedica izvanrednih događaja koja se odnose na skladištenje i prijevoz radioaktivnog, kemijskog i kućnog otpada (6 glasova) te zaštita državnog teritorija od prodora uzročnika bolesti i bolesti životinja kako bi se osigurala javna sigurnost (5 glasova). Osim navedenih, predložene su i teme prevencije i otklanjanja posljedica prevoženja goriva pomoću pomorskog prijevoza; procjene učinkovitosti dodijeljenih sredstava te mjere poduzete za sprječavanje i smanjenje ljudskih žrtava od prometne nesreće; prevencije i otklanjanje posljedica većeg potresa.

Nacionalne revizije prema predloženim temama u razdoblju od 2015. do 2017. godine su bile planirane od strane sedmero sudionika (Bjelorusija, Bugarska, Estonija, Litva, Rumunjska, Srbija i Ukrajina); nisu planirane od strane troje sudionika (Albanija, Gruzija, Italija); četvero sudionika je imalo poteškoća s odgovorom (Azerbajdžan, Moldavija, Turska, Europski revizorski sud). Među razlozima nesigurnosti bilo je navedeno da takve revizije nisu bile predviđene u njihovom programu rada za 2015. godinu te da programi rada za 2016. i 2017. godinu još nisu bili odobreni. Sudionici koji su pozitivno odgovorili, predložili su teme za reviziju koje su navedene u tablici dolje.

Tablica 3: Planirane nacionalne revizije za razdoblje 2015.-2017.

Država	Tema planirane revizije	Razdoblje provedbe planirane revizije
Bjelorusija	Praćenje provedbe preporuka revizije „Zaštita od onečišćenja vode rijeke Buh“ provedene 2006.	2015.
Bugarska	Revizija učinkovitosti za ocjenjivanje upravljanja rizikom razrade planova za zaštitu od poplava za razdoblje od 01.01.2012. do 30.06.2015.	2015.
	Revizija učinkovitosti za učinkovitost prevencije i akcije na otklanjanju posljedica poplava za razdoblje od 01.01.2012. do 31.12.2014.	2015.
Estonija	Prevenција i otklanjanje posljedica prevoženja goriva pomorskim prijevozom	2016.-2017.
Litva	Računalna sigurnost u državnim institucijama	2014.-2015.
	Civilna zaštita	2015.-2016.
Ukrajina	Revizija učinkovitosti korištenja proračunskih sredstava za restrukturiranje i likvidaciju rudarske kemije	2016.-2017.
	Revizija učinkovitosti korištenja proračunskih sredstava za razvoj i sigurnost Zajedničkog energetskeg sustava Ukrajine	2015.-2016.
	Analiza stanja provedbe preporuka međunarodne koordinirane revizije fonda za černobilsko sklonište	2015.
	Revizija učinkovitosti fonda pričuve državnog proračuna	2015.
	Revizija učinkovitosti korištenja državnog proračuna od 2013. do 2014. za obavljanje	2015.

djelatnosti iz područja radioaktivnog otpada upravljanja neonuklearnim ciklusom	
Revizija korištenja državnog proračuna za razvoj i funkcioniranje integriranog sustava za praćenje zaštite okoliša	2015.

Izvor: EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], str. 11

Gotovo svi sudionici (osim VRI Estonije), izrazili su interes za daljnji razvoj preporuke dobre prakse za reviziju sredstava dodijeljenih katastrofama u okviru radne skupine. Teme koje su se ovdje najviše istaknule su: prevencija i otklanjanje posljedica poplava, upravljanje otpadom i recikliranje, prevencija i otklanjanje posljedica šumskih požara te potresi.

Svih četrnaest skupina zainteresirano je za seminare koji se planiraju održati u sklopu aktivnosti radne skupine. Teme koje su sudionici naveli kao jedne od viših prioriteta uključuje ispitivanje i implementaciju INTOSAI standarda 5500 – Smjernice za reviziju pomoći u slučaju katastrofa, prevenciju i kontrolu nad poplavama i iskustvo u sprječavanju i otklanjanje posljedica tehnoloških katastrofa.

Sudionici istraživanja također su naznačili ključne radnje za poboljšanje web stranice radne skupine za reviziju sredstava dodijeljenih katastrofama. Ključne radnje su navedene u tablici dolje. Učestalost ažuriranja i samoopisnost, prema mišljenju sudionika, jesu najpotrebnija poboljšanja, dok je dizajn odnosno izgled web stranice najmanje potreban.

Tablica 4: Područja mogućih poboljšanja web stranice radne skupine

Područja poboljšanja	Broj odgovora
Samoopisnost	7
Učestalost ažuriranja	7
Opcije pretraživanja	5
Izgled	2

Izvor: EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], str. 12

Uspostavu periodične elektroničke publikacije podržalo je jedanaest sudionika. Osam sudionika smatra da takvu publikaciju treba izdavati jednom godišnje, dok troje sudionika smatra da ju je potrebno izdavati dva puta godišnje.

Prijedlog da se aktivnosti radne skupine usmjere na razvoj i odobravanje stalnog programa usmjerenog na ispitivanje i provedbu Smjernica o reviziji pomoći u katastrofama odobrilo je dvanaest sudionika.

Po mišljenju sudionika, najprihvatljiviji oblik treninga trebao bi biti događaj koji uključuje članove radne skupine EUROSAI organizacije. Sudionici bi mogli na takvim događajima podijeliti praktično iskustvo u provedbi revizijskih standarda, uključiti stručnjake za takva područja i održavati prezentacije obuke. Optimalna učestalost takvih događaja je jednom godišnje. Vrhovna revizijska institucija Turske je izrazila spremnost u pripremi programa obuke, seminara i sl.

4.3. Rezultati provedenog EUROSAI istraživanja

Sumirajući ocjenu rezultata istraživanja koja je provedena među članovima EUROSAI radne skupine za reviziju sredstava dodijeljenih katastrofama može se navesti:

- relevantnost aktivnosti radne skupine;
- zainteresiranost europskih VRI za njihovo djelovanje;
- podrška koju su članovi radne skupine izrazili o važnosti provedbe strategije i plana rada za razdoblje od 2015. do 2017. godine, a koja podrazumijeva zainteresiranost za daljnji razvoj radne skupine u okviru preporuka dobre prakse za reviziju sredstava dodijeljenih za katastrofe, zatim interes za šire elemente obuke za aktivnosti radne skupine te širi opseg i raznovrsnost tema međunarodne revizije fondova dodijeljenih katastrofama;
- potreba za promicanjem rezultata rada radne skupine.

5. Primjeri revizije aktivnosti upravljanja katastrofama sukladno vrsti revizije

5.1. Financijska revizija oporavka i obnove nakon Wenchuan potresa u Kini

Dana 12. svibnja 2008. godine, potres magnitude 7,9 pogodio je Wenchuan, planinsko područje u zapadnoj Kini. Katastrofa je pogodile više od 45 milijuna ljudi i uzrokovala više od 127 milijardi dolara ekonomske štete. Preko 90 000 ljudi je poginulo ili nestalo, a oko 370 000 ljudi je ozlijeđeno. Prema revizorskom izvješću Državnog ureda za reviziju Narodne Republike Kine, kineska vlada odlučila je prikupiti 159 milijardi dolara za obnovu, projekte i rekonstrukcije nakon potresa. VRI Kine provela je reviziju u stvarnom vremenu projekata i obnove Wenchuan-a nakon potresa. Revizija je započela u srpnju 2008. godine, dva mjeseca nakon katastrofe i trajala je do rujna 2011. godine kada je većina radova na rekonstrukciji završena te je u nju bilo uključeno više od 11 548 revizora. U Kako navodi revizorsko izvješće Državnog ureda za reviziju Narodne Republike Kine, uspostavljen je vodeći tim koji je imao odgovornost za planiranje, izvješćivanje, koordinaciju, usmjeravanje i vođenje posebnih istraživanja o velikim pitanjima i slučajevima. Posao revizije podijeljen je između ureda vrhovne revizijske institucije ureda u području pogođenom katastrofom i pokrajinskih revizijskih institucija i ureda. (INTOSAI, 2001.)

Ciljevi Državnog ureda za reviziju Narodne Republike Kine za reviziju u stvarnom vremenu bili su:

- promovirati uspješno izvršenje revizije i osigurati da nema značajnih pogrešaka u obnovi nakon potresa;
- otkriti i izvijestiti o institucionalnim preprekama i slabim karikama u fondovima ili upravljanju projektima;
- identificirati kršenja i poticati na pravovremene ispravke te
- pomoći u poboljšanju politika i pomoći institucijama dajući konstruktivne preporuke za poboljšanje sustava kada se otkriju problemi. (INTOSAI, 2001.)

Revizija nije ispitivala samo izvršenje proračuna i konačne računovodstvene rezultate, nego je pokriveno i:

- provođenje projekata obnove nakon potresa i učinci projekata;
- kako su prikupljena sredstva za navedene projekte, kako su se sredstva raspodijelila, kako se njima upravljalo i kako se njima koristilo;
- provedba politika i mjera projekata (npr. porezni poticaji, pomoć pri zapošljavanju, preseljenje);
- upravljanje izgradnjom, posebice upravljanje kvalitetom projekta te
- izvlaštenje zemljišta, zaštita okoliša i sprječavanje geoloških katastrofa. (INTOSAI, 2001.)

Prema podacima Državnog ureda za reviziju Narodne Republike Kine, revizija u stvarnom vremenu olakšala je provedbu projekata oporavka i rekonstrukcije Wenchuana nakon potresa i pružila jamstvo za prevenciju velikih problema. Neki od konkretnih rezultata i postignuća su uključivali:

- 4 377 izdanih revizijskih izvješća i 4 159 dostavljenih revizijskih informacija;
- 19 640 stvorenih ili poboljšanih revizijskih mišljenja i preporuka koji su rezultirali s 700 pravila i propisa;
- 4 000 projekata izgradnje koje je poboljšano upravljanjem;
- 2 milijarde dolara uštedeno kroz veću učinkovitost i ubrzanje provedbe projekata te
- deseci predmeta upućenih disciplinskim inspekcijskim tijelima. (INTOSAI, 2001.)

Iskustvo stečeno izvođenjem ove revizije u stvarnom vremenu omogućilo je Državnom uredu za reviziju Narodne Republike Kine da identificira neke ključne točke koje treba razmotriti u budućim slučajevima:

- potrebu odabira prioriteta i osiguravanja omjera troškova i koristi prije nego što se upusti u reviziju, s obzirom na velike zahtjeve resursa za reviziju u stvarnom vremenu;
- važnost pravilnog vremenskog rasporeda revizije, a u ovom slučaju što je prije moguće nakon potresa;
- potreba za snažnim upravljanjem i organizacijom zbog veće složenosti stvarnog vremena revizije te zbog šireg djelokruga rada i uključivanja većeg broja revizora i revidiranih subjekata u provođenje revizije. (INTOSAI, 2001.)

5.2. Revizija učinkovitosti pomoći u slučaju nakon katastrofe uragana Katrina u SAD-u

Uragan Katrina udario je u kolovozu 2005. godine obalu Meksičkog zaljeva SAD-a, uzrokujući milijarde dolara štete i raseljavanje tisuća stanovnika. Vlade na svim razinama, od lokalne i državne do federalne, borile su se da odgovore na veličinu događaja. Kako je oluja bila prikazana diljem svijeta, mnoge su druge zemlje nudile svoju pomoć u obliku gotovine i donacije u naturi, uključujući strane vojne donacije SAD-u. Prvi put u svojoj povijesti vlada SAD-a prihvatila je međunarodne ponude za pomoć u ovome stupnju. Nacionalnim planom odgovornosti je utvrđeno kako je državni odjel koordinator međunarodne ponude za pomoć (DOS), dok je Savezna agencija za upravljanje hitnim situacijama (FEMA) unutar Ministarstva domovinske sigurnosti (DHS) bila odgovorna za distribuciju pomoći.

Ova revizija je za cilj imala utvrditi:

- iznos gotovine koji je doniran od stranih država i u kojoj mjeri je korišten i usmjeren za pružanje pomoći te
- u kojoj su mjeri savezne agencije o odgovornostima glede međunarodne pomoći koja je ponuđena SAD-u imala politike i procedure kojima bi se osigurala odgovornost za prihvaćanje i raspodjelu donacija u naturi, uključujući strane vojne donacije. (INTOSAI, 2001.)

Kako bi odgovorio na ciljeve, Ured za odgovornost vlade SAD-a je pregledao američko zakonodavstvo i druge smjernice, uključujući Nacionalni plan odgovornosti i sastao se s ključnim dužnosnicima iz Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva domovinske sigurnosti, obrane, riznice i poljoprivrede, kao i Američke agencije za međunarodni razvoj i Uprave za hranu i lijekove. Osim toga, Ured je prikupio pregledao relevantne podatke, uključujući popise ponuđenih i primljenih artikala i pisma o prihvaćanju od agencija.

Revizija je otkrila sljedeće:

- u nedostatku politika, procedura i planova, državni odjel je razvio ad hoc proces za upravljanje 126 milijuna dolara dobivenih od međunarodne pomoći;

- Savezna agencija za upravljanje hitnim situacijama i druge agencije nisu imale uspostavljene politike i procedure kako bi se osiguralo pravilno prihvaćanje i raspodjela pomoći u naturi donirane od stranih država i vojski te
- iako su Savezna agencija za upravljanje hitnim situacijama i druge agencije uspostavile ad hoc politike i procedure, nije postojao dovoljan napor u koordinaciji. (INTOSAI, 2001.)

Na temelju navedenih nalaza, Ured za odgovornost vlade SAD-a je dao preporuke za poboljšanje politika, procedura, planiranja i nadzora nad međunarodnim donacijama u novcu i naturi vladi SAD-u kao odgovor na katastrofe. (INTOSAI, 2001.)

5.3. Revizija usklađenosti izvanrednih slučajeva, sanacije i obnove provedena od strane Odbora za reviziju Republike Indonezije

Odbor za reviziju Republike Indonezije je sastavio dva izvješća. Prvo se odnosi na upravljanje pomoći u katastrofama i odgovornosti u fazi sanacije i obnove, a drugo na upravljanje pomoći u katastrofama i odgovornosti u fazi hitne reakcije.

Sukladno Zakonu broj 15 iz 2004. godine i Zakonu broj 15 iz 2006. godine, Odbor za reviziju Republike Indonezije proveo je reviziju usklađenosti upravljanja pomoći u slučaju katastrofa i odgovornosti. Ova revizija imala je za cilj procijeniti:

- Je li upravljanje pomoći u slučaju katastrofe i odgovornosti u skladu s utvrđenim zakonom te
- je li pomoć vezana uz katastrofu stigla do onih kojima je namijenjena i je li ispunila svoju svrhu na vrijeme. (INTOSAI, 2001.)

Opseg revizije obuhvaćao je planiranje, upravljanje i distribuciju, praćenje i evaluaciju te izvješćivanje i odgovornost za pomoć u slučaju katastrofe u fazi sanacije i obnove koju provodi Nacionalna agencija za upravljanje katastrofama i pojedine lokalne vlasti. Revizija usklađenosti provedena je na temelju standarda revizije državnih financija (2007.) i priručnika za upravljanje (2008.) koji su korišteni kao smjernice.

Rezultat revizije uzorkovanjem u pet regija otkrio je sljedeće:

- upravljanje pomoći u slučaju katastrofa u proračunskoj godini 2009. nije bilo dostatno i pomoć koja je bila podijeljena na lokalne vlasti nije ispunila svoju namjenu i nije odražavala prioritete u upravljanju katastrofama;
- upravljanje pomoći povezanom s katastrofama nije u potpunosti usklađeno s nacionalnim proračunskim mehanizmom;
- pomoć u slučaju katastrofe, u obliku izravne pomoći za zajednicu, nije uredno raspoređeno te
- jedinice lokalne samouprave koje primaju pomoć za sanaciju i obnovu nisu predale pravovremeno izvješće o korištenju pomoći/fondova. (INTOSAI, 2001.)

Na temelju tih točaka, Odbor za reviziju Republike Indonezije zaključio je da upravljanje pomoći u katastrofama i odgovornost u fazi obnove u proračunskoj godini 2009. koja obuhvaća planiranje, upravljanje i raspodjelu, praćenje i evaluaciju, izvješćivanje i odgovornost, nisu u potpunosti poštovali propisane zakone i regulaciju. Zbog navedenog zaključka, Odbor preporučuje Nacionalnoj agenciji za upravljanje katastrofama preispitivanje politike vezane uz aktivnosti obnove i prateće mjere za slabosti koje se navode u revizorskom izvješću.

Sukladno Zakonu broj 15 iz 2004. godine i Zakonu broj 15 iz 2006. godine, Odbor za reviziju Republike Indonezije je također proveo reviziju upravljanja fazom hitnog odgovora nakon potresa u indonezijskoj pokrajini. Ova revizija je imala za cilj procijeniti:

- je li upravljanje katastrofom i proces financiranja tijekom faze odgovora na hitne slučajeve poštovao previđeni propis;
- je li upravljanje katastrofom od strane središnje vlade i povezanih strana bilo prikladno posljedicama potresa;
- jesu li organizacija, dodijeljeni zadaci, funkcije, koordinacija, primanje i distribucija pomoći bili dostatni te
- je li bilježenje pomoći i izvješćivanje tijekom odgovora na hitne slučajeve bilo dovoljno i je li odražavalo realno stanje. (INTOSAI, 2001.)

Opseg revizije pokrivaio je uloge i napore središnje vlade u upravljanju katastrofom nakon potresa u indonezijskoj provinciji, upravljanje primljenom pomoći/fondom i privatni sektor.

Revizija usklađenosti provedena je na temelju standarda revizije državnih financija iz 2007. godine i priručnika za upravljanje iz 2008. godine koji su korišteni kao smjernice.

Rezultat revizije uzorkovanjem otkrio je sljedeće:

- postojanje prateće regulative u upravljanju katastrofama nisu bile dovoljne;
- Nacionalna agencija za upravljanje katastrofama nije uspostavila dovoljnu koordinaciju s povezanim stranama tijekom faze hitnog odgovora;
- prikupljanje, primanje i distribucija pomoći/sredstava koje provode privatne prikupljačke jedinice nisu bile pod kontrolom;
- određene pokrajinske vlade nisu uspostavile lokalnu agenciju za upravljanje katastrofama kako je propisano zakonom;
- proces procjene potreba i raspodjela pomoći/sredstava nisu se provodile točno i na vrijeme te
- hitna infrastrukturna zgrada za štandove u gradskoj upravi nije ispoštovala propisane zakone. (INTOSAI, 2001.)

Temeljem navedenih točaka, Odbor za reviziju Republike Indonezije je zaključio kako upravljanje pomoći u katastrofama u fazi hitnog odgovora nakon potresa koji je pogodio određene regije u indonezijskoj pokrajini nije poštivalo propisane zakone i uredbe. Zbog toga, Odbor je preporučio preispitivanje politike u vezi s aktivnostima odgovora na hitne slučajeve Nacionalne agencije za upravljanje katastrofama. Također je preporučio izgradnju koordinacije s lokalnim vlastima za praćenje mjera vezane za slabosti koje su navedene u revizorskom izvješću. (INTOSAI, 2001.)

6. ZAKLJUČAK

Upravljanje katastrofama je složen i kompliciran postupak. Ponajviše zbog toga jer je katastrofe teško unaprijed predvidjeti i što je za učinkovito upravljanje katastrofama potrebno osigurati dovoljnu količinu resursa i sredstava. Ovisno o vrsti katastrofe, mogu ostaviti ogromne štete na imovinu te neizbježne posljedice za život ljudi. Stoga je potrebno definirati razne smjernice koje osiguravaju ublažavanje posljedica od potencijalne katastrofe. Za taj zadatak je zadužena Međunarodna vrhovna revizija institucija (INTOSAI). INTOSAI je godinama razvijao smjernice koje će pomoći vrhovnim revizijskim institucijama u njihovu upravljanju katastrofama. Zadnja aktualna razvijena smjernica je GUID 5330 objavljena 2020. godine koja u najbitnijim crtama objašnjava ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama te proces revizije aktivnosti upravljanja katastrofama.

Ciklusom aktivnosti se najbolje može uočiti kako se upravljanje odvija u više faza. Tako postoji faza prije potencijalne katastrofe, faza za vrijeme katastrofe i faza nakon katastrofe. Za svaku fazu su prikazane razne aktivnosti kojima se mogu ublažiti posljedice katastrofe. Povijest je pokazala kako su se vrhovne revizijske institucije u prošlosti više fokusirale na fazu nakon što katastrofa nastupi, a manje na fazu prije katastrofe. Upravo je ovdje bitno naglasiti kako se fokusiranjem na prvu fazu učinkovito i pravovremeno mogu ublažiti i smanjiti posljedice katastrofe jer se u toj fazi i provode aktivnosti koje su namijenjene tome. Do takvog zaključka se došlo jedino suradnjom među vrhovnim revizijskim institucijama država gdje su se dijelila razna iskustva i primjeri dobre prakse.

Kako bi se revizorima olakšala revizija određenih aktivnosti, potrebno je držati se procesa revizije prikazanog u smjernici 5330. Proces revizije se može provoditi kao revizija učinkovitosti, revizija usklađenosti i financijska revizija. Brojna istraživanja su pokazala kako se revizija aktivnosti upravljanja katastrofama najviše provodi kao revizija učinkovitosti, a zatim kao revizija usklađenosti. Proces revizije se sastoji od četiri faze, a to su planiranje revizije, provođenje revizije, izvješćivanje o rezultatima i praćenje postupanja s rezultatima. Planiranje revizije je najopsežnija faza u procesu revizije jer postoje koraci koji se moraju poduzeti prije nego što započne samo provođenje revizije. Ti koraci su: utvrđivanje uvjeta revizije, stjecanje razumijevanja predmeta, provođenje procjene rizika ili analize problema, identificiranje rizika prijave i izrada plana revizije. Nakon uspješno završene prve faze, slijedi

druga faza. Provođenje revizije može biti izuzetno težak zadatak s obzirom na okolnosti katastrofe i vrijeme u kojemu se provodi. Stoga je bitno da se u takvim okolnostima revizor zna prilagoditi danoj situaciji. Kada provođenje revizije završi, slijedi izvješćivanje o rezultatima gdje revizori izdaju svoje mišljenje o provedenoj reviziji i daju preporuke o poboljšanju određenih mjera i uklanjanju neprimjerenih postupaka. Posljednja faza je praćenje postupanja s rezultatima gdje se najbolje može vidjeti jesu li revidirani subjekti uvažili preporuke dane od strane revizora koji su provodili reviziju. Navedena smjernica 5330 nije obvezna za primjenu od strane vrhovnih revizijskih institucija.

Analiziralo se istraživanje EUROSAI radne skupine na području revizije sredstava dodijeljenih za nepogode i katastrofe te prevencija i otklanjanje posljedica. Istraživanje se sastojalo od dva dijela, prvi dio se odnosio na opće informacije o katastrofama koje su zadesile države članice radne skupine, a drugi dio se odnosio na aktivnosti najvišeg prioriteta prema zemljama članicama radne skupine. Postavljala su im se razna pitanja. Istraživanje je pokazalo da određeni dio zemalja članica provodi takvu vrstu revizije ili ih ima u planu provoditi, dok drugi dio članica iskazuje razloge zašto ih ne provode, a to su nedostatak resursa, nedostatak znanja i nedostatak vremena. Međutim, sve su se članice složile kako je daljnji razvoj i napredak u tom području potreban, time navodeći aktivnosti koji bi se trebale provoditi kako bi se omogućio razvoj i daljnji napredak.

Kod analize odabranih izvješća financijske revizije, revizije učinkovitosti i revizije usklađenosti revidirale su se aktivnosti u fazi nakon katastrofe. Može se istaknuti kako je revizija aktivnosti u toj fazi zahtjevan i kompliciran proces zbog okolnosti u kojoj se provodi revizija te zbog velike količine novčanih sredstava i sredstava u naturi koji pristižu kao pomoć od raznih donatora. Na to ukazuju i preporuke dane od revizora koji su provodili reviziju koje su ukazivale na brojne propuste bilo od nepoštivanja propisa ili zakona, od nedovoljne koordinacije između povezanih tijela do nepravodobnog korištenja primljene pomoći. Analiziranjem navedenih izvješća iz prošlih godina može se uočiti kako područje revizije aktivnosti upravljanja katastrofama ima još dosta prostora za poboljšanje i napredak.

Katastrofe je nemoguće izbjeći. Također ih je nemoguće točno predvidjeti. No, posljedice katastrofe se mogu ublažiti poduzimanjem određenih radnji i aktivnosti te bi svaka država trebala biti usmjerena ka tome. Usmjerenost na poduzimanje pravovremenih radnji, očuvanje okoliša i uzimanje u obzir preporuka danih od vrhovnih revizijskih institucija smanjit će učinke

katastrofe na minimalnu razinu. Za to je potrebno djelovanje cjelokupne zajednice i zajednički napori jer jedino tako, unatoč katastrofama, biti moguće učiniti zemlju ljepšim mjestom za život.

POPIS LITERATURE

AFROSAI-E (2020.), *Pocket Guide for Supreme Audit Institutions, Considerations on Responses to Disaster Situations* [e-publikacija], preuzeto s https://afrosai-e.org.za/wp-content/uploads/2020/11/Pocket-Guide-for-SAIs_Considerations-for-Responses-to-Disasters.pdf

Arvanitis, K., Hardman, A., Eyre, A., Watkins, J., & Kavanagh, J. (2023). Archiving disaster support group records. preuzeto s https://pure.manchester.ac.uk/ws/files/265227141/Archiving_disaster_support_group_records_GUIDE.pdf

Devi, K., (2020.), *Audit Course – Disaster Management* [e-publikacija], preuzeto s <https://christopencourseware.com/public/notes/1603892729.pdf>

Engwirda, M. B. (2010). Can auditors make a difference in accounting for and auditing disaster-related aid? *International Journal of Government Auditing*, 37(2), 10-13. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/can-auditors-make-difference-accounting-auditing/docview/365797239/se-2>

European Court of Auditors (2019.), How to audit preparedness for natural disasters: an output of cooperation, triggering cooperation?, preuzeto 24. kolovoza s <https://medium.com/ecajournal/how-to-audit-preparedness-for-natural-disasters-an-output-of-cooperation-triggering-cooperation-ed84486310a>

EUROSAI (2015.), *Audit of Funds Allocated to Disasters and Catastrophes* [e-publikacija], preuzeto s https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/surveys/Results_WGAFADC_Survey.pdf

EUROSAI (2021.), *Follow-up of the implementation of audit recommendations* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/2021-02-03-Final-report-for-EUROSAI.pdf>

Girard, S., Mehrishi, R. (2019.), *Project Proposal* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2019/08/Consolidating-and-aligning-the-audit-of-disaster-related-aid-with-ISSAI-100-Project-proposal.pdf>

INTOSAI (2020.), *Exposure Draft: Guidance on Auditing Disaster Management* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2019/08/Guid-5330-Exposure-Draft.pdf>

INTOSAI (2020.), *Explanatory Memorandum on the Exposure Draft of GUID 5330* [e-publikacija], preuzeto s https://www.issai.org/wp-content/uploads/2019/08/Explanatory-Memorandum_GUID-5330.pdf

INTOSAI (2020.), *GUID 5330: Guidance on Auditing Disaster Management* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2020/12/GUID-5330-English.pdf>

INTOSAI (2020.), *Conclusions drawn by FIPP as basis for the approval of GUID 5330 on Audit of Disaster Management (endorsement version)* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2019/08/FIPPs-conclusions-on-GUID-5330-endorsement-version .pdf>

INTOSAI (2001.), *ISSAI 5510: The Audit of disaster risk reduction* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2021/02/issai-5510-e.pdf>

INTOSAI (2001.), *ISSAI 5520: Audit of disaster-related aid* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.issai.org/wp-content/uploads/2021/02/issai-5520-e-1.pdf>

INTOSAI (2018.), *Disaster Preparedness for Supreme Audit Institutions* [e-publikacija], preuzeto s https://www.intosaicommunity.net/document/exposure_draft/Draft_Final_Paper-RP_on_Auditing_Emergency_Preparedness.pdf

Iyer, V., & Mastorakis, N. E. (2006). Important elements of disaster management and mitigation and design and development of a software tool. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 2(4), 263-282. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=79c0b9a4da34cc07fea72e9dcad1c036626a0b1c>

OECD (2016.), *Supreme Audit Institutions and Good Governance: Oversight, Insight and Foresight*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris

Office of the Auditor General Anamnagar, Kathmandu, Nepal (2023.), *Disaster Management Audit Directives* [e-publikacija], preuzeto s <https://oag.gov.np/uploads/files/ZAS-Disaster%20Management%20Audit%20Directives,%202023.pdf>

Ruiz, B. C. (2018). Capitalizing on standards, knowledge sharing to audit disaster recovery efforts. *International Journal of Government Auditing*, 45(3), 21-22. <https://www.proquest.com/docview/2100350601?pg-origsite=gscholar&fromopenview=true>

The INTOSAI Framework of Professional Pronouncements (b. d.), Consolidating and aligning the audit of disaster related aid with ISSAI 100, preuzeto 10. lipnja 2023. s <https://www.issai.org/projects/consolidating-and-aligning-the-audit-of-disaster-related-aid-with-issai-100/?comment>

Stenchion, P. (1997). Development and disaster management. *Australian Journal of Emergency Management, The*, 12(3), 40-44., preuzeto 21. kolovoza 2023. s <https://search.informit.org/doi/pdf/10.3316/ielapa.397086657696665>

World Bank Group (2019.), *Disaster Response: A Public Financial Management Review Toolkit* [e-publikacija], preuzeto s <https://www.gfdrr.org/sites/default/files/publication/disaster-response-a-public-financial-management-review-toolkit.pdf>

Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama, Narodne novine 14/19 (2019.) <https://www.zakon.hr/z/1881/Zakon-o-sudjelovanju-civilnih-stru%C4%8Dnjaka-u-me%C4%91unarodnim-misijama-i-operacijama>

Zakon o sustavu civilne zaštite, Narodne novine br. 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, i 114/22 (2023.) <https://www.zakon.hr/z/809/Zakon-o-sustavu-civilne-za%C5%A1tite>

POPIS SLIKA

Slika 1: Ciklus aktivnosti upravljanja katastrofama	11
Slika 2: Proces revizije	15
Slika 3: Model za tijek sredstava i transparentno financijsko i operativno izvješćivanje o aktivnostima za pomoć u katastrofama	26
Slika 4: Kontrola VRI nad korištenjem sredstava namijenjenih za prevenciju i otklanjanje posljedica katastrofe.....	30

POPIS TABLICA

Tablica 1: Klasifikacija revizija prema vrstama revizije, vrstama katastrofe i fazama upravljanja	32
Tablica 2: Korištenje Međunarodnih standarda VRI 5500-5599 u aktivnostima.....	33
Tablica 3: Planirane nacionalne revizije za razdoblje 2015.-2017.	35
Tablica 4: Područja mogućih poboljšanja web stranice radne skupine.....	36

ŽIVOTOPIS

Dijana Martinčević

Državljanstvo: hrvatsko **Datum rođenja:** 22/09/1999

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Student 5. godine, smjer Računovodstvo i revizija

Ekonomski fakultet Zagreb [10/2018 – Trenutačno]

Adresa: Trg J.F. Kennedyja 6, 10000 Zagreb (Hrvatska)

Internetska stranica: <https://www.efzg.unizg.hr/>

Ekonomist

Srednja škola Jastrebarsko [09/2014 – 05/2018]

Adresa: Ul. Većeslava Holjevca 11, 10450 Jastrebarsko (Hrvatska) **Internetska stranica:** <http://ss-jastrebarsko.skole.hr/>

RADNO ISKUSTVO

Pomoćni poslovi u odjelu financija i računovodstva

Teva Pharmaceutical Industries Ltd. [06/2023 – Trenutačno]

Mjesto: Zagreb

Zemlja: Hrvatska

Opis posla: Verificiranje računa u programu Verify. Evidentiranje i knjiženje poslovnih događaja obveza prema dobavljačima u računovodstvenom programu SAP.

Blagajnica

Plodine [06/06/2021 – 31/08/2021]

Mjesto:

Jastrebarsko

Zemlja:

Hrvatska

Opis posla: Procesuiranje gotovinskih i bezgotovinskih transakcija, obračun gotovinskog i bezgotovinskog prometa blagajne. Ostali poslovi vezani uz posluživanje kupaca, zaprimanje pritužbi od strane kupaca i procesuiranje istih, informiranje o artiklima. Nadopuna prodajnog asortimana i

briga za vizualni izgled polica. Uz aktivnu komunikaciju s kupcima, veliki je fokus na timskom radu, koordinaciji i kooperaciji s kolegama.

Članica osoblja restorana brze hrane

Burger King [08/07/2018 – 01/09/2018]

Mjesto: Mrzljaki 114, Draganić

Zemlja: Hrvatska

Opis posla: Posluživanje klijenata, procesuiranje gotovinskih i bezgotovinskih transakcija i obračun blagajne, održavanje radnog prostora uslužnog objekta, informiranje kupaca o dostupnosti proizvoda, zaprimanje i upravljanje pritužbama kupaca. U ovom poslu bila je izražena kooperativnost i rad u timu s kolegama. Stečene su vještine upravljanja vremenom, upravljanja prostorom i upravljanja kriznim situacijama.

KOMUNIKACIJSKE I MEĐULJUDSKE VJEŠTINE

Komunikacija

Sklonost timskom radu, vrlo dobre stečene komunikacijske vještine na radnom mjestu i na fakultetu, u komunikaciji s nadređenima i profesorima. Dobre komunikacijske sposobnosti na stranom jeziku (engleski jezik) stečene uz pomoć svakodnevne upotrebe u osnovne svrhe te na radnom mjestu. Usmjerenost na rezultate, upravljanje vremenom.

JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici: **hrvatski**

Drugi jezici:

engleski

SLUŠANJE C1 ČITANJE C1 PISANJE C1

GOVORNA PRODUKCIJA C1

GOVORNA INTERAKCIJA C1

Razine: A1 i A2: temeljni korisnik; B1 i B2: samostalni korisnik; C1 i C2: iskusni korisnik

DIGITALNE VJEŠTINE

Internet / MS Office (Word Excel PowerPoint) / Rad na računalu / Pretraživanje internetskih tražilica (Google Scholar, Eurostat, DZS i sl.) / Rad u programu SAS / Rad u računovodstvenom programu (SAP)

POČASTI I NAGRADE

Organize Your Talk - Studentsko natjecanje

Ekonomski fakultet Zagreb [17/05/2019]

S timom osvojeno treće mjesto na studentskom natjecanju Organize Your Talk za studente prve godine čija je svrha prikazati vještine prezentiranja na engleskom jeziku.

Poveznica: <https://www.efzg.unizg.hr/katedre-29721/poslovni-strani-jezici/organize-your-talk-studentskonatjecanje/oym-2019/43828>

VOZAČKA DOZVOLA

Vozačka dozvola: B 01/03/2018 – 01/03/2028